

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**CURRICULUM
la disciplina opțională**

**EDUCAȚIE ECONOMICĂ
ȘI ANTREPRENORIALĂ**

CLASELE I - IV

ARIA CURRICULARĂ

Educație socio-umanistică

Chișinău, 2020

Aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 653 din 13.07.2020)

GRUPUL DE LUCRU PENTRU ELABORAREA CURRICULUMULUI:

Corina Lungu	Consultant principal, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, master în Științe ale Educației, doctorandă, coordonator
Laurenția Filipschi	Director executiv, Junior Achievement Moldova, master în științe politice
Svetlana Dogotaru	Șef al Direcției generale arhitectură, urbanism și relații funciare, mun.Chișinău
Eugenia Ciutac	Profesoară, grad didactic superior, Liceul Teoretic „Gaudeamus”, mun.Chișinău
Marcela Cotruța	Profesoară, grad didactic I, Liceul Teoretic „Gaudeamus”, mun.Chișinău
Stela Baltag	Învățătoare clasele primare, grad didactic superior, master în Științe ale Educației, Liceul Teoretic „Ion Creangă”, mun.Chișinău
Eugenia Ganea	Expertă în domeniul egalității de gen, studii de masterat în Științe ale Educației, doctorandă

RECENZENTE:

1. Valentina Cojocaru – Doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”.
2. Aurelia Salicov – Director Digital Park, StarNet, Președinte Fundația „Youth Development for Innovation”.

CUPRINS

I. PRELIMINARII.....	4
II. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A CURRICULUMULUI.....	6
III. SISTEMUL DE COMPETENȚE.....	8
3.1 Competențe-cheie prioritare pentru disciplina opțională Educație Economică și Antreprenorială.....	8
3.2 Competențe transversale prioritare pentru disciplina opțională Educație Economică și Antreprenorială	10
3.3 Competențe specifice a disciplinei opționale Educație Economică și Antreprenorială.....	11
IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI	12
4.1 Distribuirea programelor anuale pe clase:.....	12
4.2. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de conținut pentru fiecare programă anuală:	12
V. PROGRAME ANUALE ȘI UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE	13
5.1 Programă anuală EU ȘI FAMILIA MEA	13
5.2 Programă anuală COMUNITATEA NOASTRĂ.....	16
5.3 Programă anuală ȚARA NOASTRĂ.....	19
5.4 Programă anuală LUMEA NOASTRĂ.....	22
5.5 Programă anuală URBANISM	25
VI. SUGESTII METODOLOGICE. PROIECTAREA-PREDAREA-ÎNVĂȚAREA.....	29
VII. REPERE PRIVIND EVALUAREA.....	31
VIII.AUXILIARE DIDACTICE DE REFERINȚĂ EDUCAȚIEI ECONOMICE ȘI ANTREPRENORIALE.....	35
IX. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE	37

I. PRELIMINARII

Stimularea gândirii economice și antreprenoriale este astăzi o prioritate peste tot în lume, constituind un motor al bunăstării oamenilor și comunităților, deoarece economia este prezentă atât în viața personală, cât și în cea socială. Elevii și elevele se familiarizează de mici cu anumite principii economice, fără să aibă o pregătire în acest sens. Astfel, ei/ele înțeleg că unele lucruri nu sunt în cantitatea pe care și-ar dori-o, că nu pot să-și îndeplinească toate dorințele și sunt nevoiți să aleagă un singur lucru din cele prezente și să renunțe la altul tot valoros, că numărul unor lucruri poate crește în anumite condiții de muncă, că banii nu se produc tocmai câți și-ar dori fiecare, că anumite resurse sunt epuizabile și trebuie găsite soluții în acest sens.

Astfel economicul are efecte ample și profunde în viața omului încă din copilărie, deci tinerii generații ar trebui să i se cultive ABC-ul vieții economice pornind de la ciclul primar. Astfel spus, educația economică și antreprenorială s-a transformat astăzi într-o necesitate vitală în contextul unei societăți ai liberei inițiative și din perspectiva axării sistemului educațional pe competențe.

Principiile și valorile promovate de programele anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* din ciclul primar oferite de prezentul curriculum sunt în strictă corelație cu viața cotidiană, cu modul în care se manifestă indivizii în calitate de consumatori și producători. *Educația Economică și Antreprenorială*, declarată de UNESCO ca una dintre noile educații, îi face pe elevi să înțeleagă problemele din cotidian, îi ajută să identifice și să evalueze consecințele deciziilor personale, ale părinților și autorităților.

În sistemul economiei de piață este foarte important ca elevii (fete și băieți) să-și dezvolte abilitățile de gândire economică, să evalueze costurile și beneficiile implicate de diferite decizii, să elaboreze un comportament adecvat societății contemporane. În acest sens de idei, misiunea programelor anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* din ciclul primar constă în motivarea și pregătirea tinerei generații pentru a se afirma cu succes într-o societate a liberei inițiative. Curriculumul de față își propune formarea unei personalități autonome și creative care va acționa eficient și responsabil într-o societate în permanentă schimbare. În cadrul acestor programe anuale elevii și elevele învață să-și analizeze comportamentul față de bani și să-și construiască o relație cu aceștia, însă una pe care o pot controla ei și nu invers.

Aceste programe anuale solicită implicarea activă a elevilor prin luarea de decizii, calcule logice și matematici, ceea ce contribuie la dezvoltarea generală a lor, ajutându-i să înțeleagă importanța educației antreprenoriale pentru stilul de viață și bunăstarea personală, dar și prosperitatea societății în general. Programele anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* la ciclul primar formează capacități de înțelegere și rezolvare a problemelor cu care oamenii se confruntă zilnic, facilitează luarea de decizii în situații economice concrete.

Documentele de politici educaționale ale sistemului educațional din Republica Moldova tratează *Educația Economică și Antreprenorială* ca parte integrantă a conceptului și practicii educaționale moderne prin intermediul idealului educațional formulat în Codul educației, articolul 6. *Idealul educațional al școlii din Republica Moldova constă în formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu numai un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul valorilor naționale și universale asumate.*

Deasemenea, una dintre finalitățile prioritare ale sistemului educațional al Republicii Moldova este domeniul de competențe-cheie menționată în art.11, alin. h) *competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă.*

Curriculumul pentru disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* pentru

treapta primară reprezintă documentul normativ principal și instrumentul didactic ce descrie condițiile învățării și performanțele de atins la disciplina opțională, exprimate în competențe specifice, unități de competențe, conținuturi, activități de învățare și produse școlare recomandate.

Curriculumul pentru disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* pentru treapta primară este construit în baza programelor internaționale ale Junior Achievement (*Eu și familia mea, Comunitatea noastră, Țara noastră, Lumea noastră și Urbanism*) eșalonate și structurate pe ani de studii în așa mod, asigurând parcursul logic și didactic de formare a competențelor specifice stipulate conform curriculumului.

Curriculumul de față constituie suportul didactic de bază pentru realizarea eficientă a procesului educațional adresat profesorului și întregii comunități educaționale: managerilor școlari, specialiștilor în educație, specialiștilor în evaluarea pedagogică, autorilor de resurse educaționale, elevilor, părinților și comunităților locale.

În același timp, ținând cont de faptul că beneficiarii prezentului curs de *Educație Economică și Antreprenorială* sunt fetele și băieții, care la o etapă ulterioară vor face alegeri educaționale sau ocupaționale (vor fi actori pe piața muncii), dimensiunea de gen și incluziune în *Educația Economică și Antreprenorială* are o importanță foarte mare. Corelând noțiunea de competențe cu capacitatea cadrelor didactice de a integra dimensiunea de gen în procesul de predare, pentru acest curs este vitală existența și dezvoltarea competențelor de gen la cadrele didactice. Aceste competențe sunt importante inclusiv din perspectiva drepturilor fundamentale ale omului, deoarece profesorii și profesoarele joacă un rol esențial în educarea elevilor în spiritul intoleranței la discriminare. Ei pot învăța băieții și fetele să dezvolte strategii de viață și să adopte modele de comportament bazate pe principiile echității de gen și parteneriatelor de colaborare între femei și bărbați în sferile publice și private. Însă, valoarea cea mai importantă a acestor competențe ține de faptul că prin educația de gen și incluziune, și promovarea antreprenoriatului feminin în cadrul disciplinei opționale *Educație Economică și Antreprenorială*, un număr mai mare de fete vor fi încurajate să-și transforme pasiunea într-o afacere, dezvoltând o gândire antreprenorială încă de la vârstă fragedă.

Este necesar a preciza că „competența de gen” este definită drept capacitatea oamenilor de a identifica aspectele de gen în munca lor și de a acționa în moduri care produc rezultate echitabile pentru bărbați și femei. Competența de gen cuprinde trei dimensiuni - cunoștințe, voință și capacitate:

- Cunoștințe: persoana este conștientă de relațiile de gen în societate și de importanța/efectul acestora în domeniul profesional.
- Voință: stereotipurile de gen sunt percepute ca atare și persoana este motivată să le schimbe.
- Capacitate: descrie capacitatea persoanei de a lucra într-o manieră sensibilă la gen și folosește instrumente pentru a asigura egalitatea de gen.

În aceeași măsură au importanță și aspectele de incluziune, astfel încât efectele predării acestei discipline să producă schimbări pentru persoanele cu dizabilități, iar o abilitate sau pasiune să fie transformată într-o afacere sau în dorința viitorilor antreprenori și antreprenoare să angajeze persoane cu dizabilități în cadrul întreprinderii pe care o vor crea în viitor.

În termeni practici, este imperios necesar pentru profesorii și profesoarele care predau disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* să dețină aceste competențe transferabile, pentru a ține cont că antreprenoriatul poate deveni viața și pasiunea fetițelor și băieților, iar prejudecățile cu privire la rolurile de gen atribuite de societate femeilor și bărbaților deseori devin un impediment serios pentru fete atunci când doresc să se lanseze în afaceri. În

contextul disciplinei opționale *Educație Economică și Antreprenorială*, competențele de gen sunt competențe specifice și transversale, care intersectează și informează toate sau cele mai multe alte competențe de predare și educație.

Pionieratul și continuitatea pe parcursul ultimilor decenii, a implementării programelor anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* în sistemul educațional al Republicii Moldova, aparține organizației obștești Junior Achievement Moldova, care este o organizație non-profit fondată în anul 1995, membră a rețelei JA Worldwide, www.ja.org și a Centrului Regional de la Bruxelles, JA-YE Europe, www.ja-ye.org. Misiunea organizației constă în motivarea și pregătirea tinerei generații pentru a se afirma cu succes în economia de piață. În acest scop, organizația implementează în școlile din Republica Moldova programe anuale opționale de *Educație Economică și Antreprenorială*.

II. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A CURRICULUMULUI

Inițierea în problematica economiei prin disciplina opțională *Educația Economică și Antreprenorială* la ciclul primar constituie un prim pas în direcția formării la elevi (fete și băieți) a gândirii economice, a abilităților practice și a culturii economice. *Educația Economică și Antreprenorială* creează experiențe de muncă, formează atitudini pozitive față de valorile mediului natural și social, față de comunitatea din care elevii fac parte.

Disciplina opțională *Educația Economică și Antreprenorială* este axată spre formarea de competențe în accepțiunea Cadrului de referință al Curriculumului Național conform căruia: „*Competența școlară este un sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori, dobândite, formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme în diverse contexte și situații*” cu un accent deosebit pe valori, atitudini, care pot contribui plenar la formarea unor cetățeni responsabili și conștienți. (Cadrul de referință al Curriculumului Național, a.2017, p.15)

Elaborarea curriculumului la disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* se bazează pe următoarele principii:

- ***Principiul însușirii temeinice*** se referă la formarea deprinderilor de învățare logică, ritmică și capacităților de autocontrol.
- ***Principiul abordării sistemice și dezvoltării graduale a competențelor*** asigură respectarea particularităților de vârstă, a motivațiilor, intereselor elevilor și oferă continuitatea conceptuală a disciplinei opționale *Educație Economică și Antreprenorială*.
- ***Principiul integrării*** stimulează caracterul inter-, pluri- și transdisciplinar prin integrarea disciplinei opționale cu disciplinele obligatorii, Dezvoltare personală, Matematica, Educație moral-spirituală.
- ***Principiul axiologic*** vizează ca finalitate a studierii acestei discipline crearea unui comportament axat pe valori în mediul economiei de piață.
- ***Principiul respectării autonomiei și libertății individuale*** în exprimarea opiniilor și luarea deciziilor.
- ***Principiul flexibilității*** asigură parcursurile individuale, posibilitate de individualizare a procesului educațional la nivel de instituție.
- ***Principiul racordării la social, inclusiv inserția profesională*** pregătește pentru o integrare socio-profesională la ieșirea din sistem în corespundere cu piața muncii.
- ***Principiul compatibilizării*** cu reperele și standardele europene din învățământ.

Scopul demersului didactic proiectat prin actualul curriculum este de a-i familiariza pe elevi/eleve cu aspectele economiei de piață ale societății din era globalizării pentru a forma competențe economice de integrare socială cu succes a individului.

Competențele economice reprezintă achizițiile principale ale elevului/elevei și finalitățile de bază ale educației economice. Ele au caracter cognitiv-teoretic și acțional-practic și sunt valorificabile prin abilitatea de a desfășura diverse activități practice cu caracter economic și de a obține rezultatele scontate. Competențele economice se formează prin activitățile de cunoaștere, rearanjare, reorganizare, transformare a cunoștințelor anterioare, încorporarea lor într-un sistem general și integrarea în structura cognitivă a subiectului. Fiecare achiziție cognitivă contribuie la o restructurare a acestora, astfel ca în conștiința elevilor să se organizeze structuri cognitive, care se dezvoltă treptat și se stabilesc legături, asociații și se realizează sinteze noi, ce dau profunzime cunoașterii și contribuie la formarea *competențelor economice cognitiv-teoretice*. În ultimă instanță, competența cognitiv-teoretică se probează prin cunoștințe temeinice, prin priceperea și abilitatea de a acționa, de a desfășura diverse activități practice cu caracter economic și de a obține rezultate apreciate de cei din jur (profesori, colegi, părinți). Aceste abilități le definim drept *competențe economice acțional-practice*.

Fiind realizată corect și sistematic, *Educația Economică și Antreprenorială* creează o *gândire economică elementară și antreprenorială* proprie, caracterizată prin spirit întreprinzător, soluționare creativă a problemelor, inițiativă, responsabilitate, atitudine conștientă față de bunurile sociale și personale, față de muncă și de valorile general-umane.

Gândirea economică devine o capacitate permanentă a omului de a reflecta corect asupra vieții economice a societății, a relațiilor economice și a activității economice personale atât în calitate de consumator, cât și de antreprenor.

Antreprenoriatul se referă la capacitatea unei persoane de a-și pune în practică ideile. Aceasta implică inovare, creativitate și asumarea unor riscuri, precum și capacitatea de a planifica și de a gestiona proiecte pentru realizarea unor obiective.

Programele anuale pentru școala primară explorează, într-un mod simplu și accesibil, noțiuni economice elementare importante. Elevii însușesc noțiuni economice și capătă deprinderi antreprenoriale, succesiv, la fiecare dintre nivelele de predare. Rolurile care le revin elevilor în diverse situații de viață, condițiile în care se manifestă diverse roluri și deprinderile necesare pentru o încadrare reușită în sistemul liberei inițiative sunt cel de *individ, producător și consumator*. În calitate de *individ* persoana își identifică caracteristicile personale, inclusiv conștiința de sine, capacitatea de a-și asuma responsabilități, de a coopera cu alte persoane și de a-și determina propriile scopuri.

Postura de *producător* presupune înțelegerea valorii și importanței activității de muncă, identificarea meseriilor și ocupațiilor ce pot fi profesate de indivizi și examinarea așteptărilor și rezultatelor muncii. Ca și *consumator* persoana decide cum să-și aloce resursele limitate pentru satisfacerea nevoilor și dorințelor nelimitate.

Cadrul în care se manifestă aceste roluri îl reprezintă comunitatea - un mediu în continuă schimbare, care presupune diverse nivele - de la o realitate imediată și concretă la situații globale și abstracte. *Capacitatea de a lua decizii și pregătirea pentru muncă* reprezintă aptitudinile necesare pentru afirmare cu succes în lumea afacerilor, în calitate de angajat capabil să se adapteze la cerințele locului de muncă și să răspundă așteptărilor managerului, sau în calitate de antreprenor. Abilitățile de a lua decizii economice implică deprinderi de identificare a opțiunilor, analiză logică a acestora, prin determinarea avantajelor și riscurilor fiecăruia dintre aceste opțiuni.

Programele anuale ale acestui curriculum ajută elevii și elevele să înțeleagă esența vieții economice și deci, să-și asigure o carieră plină de realizări și succes. Prin intermediul unei varietăți largi de activități desfășurate de către profesor/profesoară în colaborare cu un voluntar/ă din lumea de afaceri, elevii (fete și băieți) au posibilitate să înțeleagă mai bine esența interdependenței între ceea ce învață la școală și o activitate economică de succes reală.

Abordarea demersului didactic la orele de *Educație Economică și Antreprenorială* se caracterizează prin aplicarea unor strategii axate pe angajarea curiozității intelectuale a elevilor, în scopul promovării gândirii critice și a dezvoltării personale. Programele anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* se caracterizează prin:

- *Caracter aplicativ* – sunt structurate după principiul „*învață acționând*”, astfel elevii și elevele sunt antrenați în activități care facilitează descoperirea de sine stătătoare a adevărurilor despre economie și antreprenariat, consolidând cunoștințele, abilitățile și atitudinile față de realitățile din jur, formând convingeri despre posibilitățile de afirmare a persoanei. Caracterul aplicativ este consolidat și prin parteneriatul profesor-consultant, prin coparticiparea voluntarului din lumea de afaceri la predarea disciplinei.
- *Caracter succesiv* – fiecare programă anuală prevăzută pentru o anumită clasă este o entitate separată, înțelegerea și însușirea căreia nu necesită obligatoriu studierea prealabilă a altor programe anuale economice, deoarece preia conceptele studiate anterior și le tratează mai aprofundat, în conformitate cu particularitățile de vârstă și gradul de înțelegere al elevilor.
- *Caracter flexibil* – deși, există eșalonări de vârstă și recomandări concrete de implementare pentru fiecare programă anuală în cadrul nivelului primar, sunt posibile fluctuații și ajustări la necesitățile/condițiile concrete ale instituției sau contingentului de elevi/eleve.

Pe parcursul unui an de studiu poate fi studiată o singură programă anuală de *Educație Economică și Antreprenorială* de la ciclul primar sub forma de cursuri opționale de 35 de ore pe an sau cerc extracurricular cu un număr mai mare de ore, pentru elevii și elevele din clasele a I-IV-a.

III. SISTEMUL DE COMPETENȚE

3.1. Competențe-cheie prioritare pentru disciplina opțională *Educație economică și antreprenorială*

Curriculumul la disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* este un document normativ - regulatoriu proiectat în baza Cadrului de referință a Curriculumului Național (a.2017) și reprezintă una dintre modalitățile de implementare a politicilor educaționale vizate de Codul Educației al Republicii Moldova (a.2014) și se raportează la Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți, care orientează sistemul de învățământ general obligatoriu spre formarea acestor competențe-cheie, incluse în Codul Educației al Republicii Moldova, art.11, alineatul (5), dar în special se referă la competența de *a învăța să înveți, competențe sociale și civice, și competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă*.

Acest fapt, conferă importanță racordării competențelor specifice disciplinei respective la competențele-cheie și transversale ale învățământului secundar general din țara noastră. Curriculumul la disciplina *Educație Economică și Antreprenorială* urmărește formarea la elevi și eleve a unui set de *competențe specifice, care sunt etape ale formării competențelor-cheie și sunt formate/dezvoltate treptat pe parcursul întregului demers didactic. Competențele-cheie spre care*

sunt îndreptate competențele disciplinei opționale *Educație Economică și Antreprenorială* pot fi prioritizate în felul următor:

1. Competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă este domeniul de competențe cel mai prioritar și relevant în cadrul acestei discipline opționale. Ele solicită în procesul de formare cunoștințele necesare privind oportunitățile pentru activități personale, profesionale și/sau de afaceri, inclusiv aspecte care țin de viziunea ansamblului care oferă contextul în care trăiesc și lucrează oamenii, de exemplu înțelegerea largă a activităților economice, oportunitățile și provocările întâmpinate de un angajator/angajatoare sau o organizație; conștientizarea poziției etice a întreprinderilor, a modalității în care acestea sunt o forță benefică, de exemplu prin schimburi oneste și activități sociale.

Abilitățile solicitate se raportează la managementul de proiect proactiv (incluzând activități de planificare, organizare, gestiune, conducere, delegare, analiză, comunicare, revizuire, evaluare, înregistrare a rezultatelor); reprezentare și negociere eficientă; abilitatea de a lucra individual și în echipe. Formarea capacității de a aprecia și identifica punctele tari și slabe, de a evalua și de a-și asuma riscuri când ele sunt justificate, este una esențială. Setul de atitudini antreprenoriale se caracterizează prin inițiativă, poziție pro activă în viața personală și social-economică, precum și în activitățile de muncă. Aceasta include, de asemenea, o motivare și o determinare în realizarea obiectivelor propuse, căutarea soluțiilor acolo unde alții văd doar probleme, inclusiv și la locul de muncă. Elevii și elevele trebuie să fie, de asemenea, conștienți de latura etică a activității de antreprenariat.

2. Competențe sociale și civice reprezintă din perspectiva acestei discipline opționale capacitatea de a accepta și a respecta valorile general-umane și valorile fundamentale ale unei societăți democratice, deoarece respectând normele și valorile putem asigura o activitate economică eficientă. Cunoștințele formate sub auspiciile acestei competențe-cheie stimulează înțelegerea felului în care indivizii își asigură un optim fizic și mintal, inclusiv ca resursă pentru sine, pentru familie, pentru mediul social imediat; conștientizarea conceptelor de bază cu privire la indivizi, grupuri, organizații de muncă, egalitate de gen, non-discriminare, societate și cultură; înțelegerea dimensiunilor multi-culturale și socio-economice ale societăților; interacțiunea dintre identitatea culturală națională și cea europeană. Competența solicită abilitatea de a comunica constructiv în diferite medii pentru a manifesta toleranță; exprimarea și înțelegerea diferitelor puncte de vedere; negocierea și abilitatea de a crea încredere și de a manifesta empatie; abilitatea de a face față stresului și frustrării precum și abilitatea de a le exprima în mod constructiv, realizarea unei distincții între sfera personală și cea profesională. Formarea atitudinilor ca: asertivitate, colaborare și integritate; interes pentru dezvoltările socio-economice și comunicarea interculturală; valorizarea diversității și respectul față de celălalt, deschiderea pentru a depăși prejudecățile și a ajunge la compromis. Aceasta presupune dezvoltarea competențelor sociale și civice prin prisma educării spiritului de antreprenariat lipsit de prejudecăți, conștientizarea faptului cât de puternice pot fi stereotipurile de gen, sau pierderile de pe urma neglijării opțiunilor prin care pot fi incluse în circuitul economic grupurile dezavantajate, precum și înțelegerea valorii contribuției femeilor la o economie mai puternică și prosperă.

3. Competențe de a învăța să înveți înseamnă disponibilitatea elevului/elevei de a organiza și a reglementa propria învățare în raport cu finalitățile acestei discipline, de a studia diversitatea de situații-problemă atât individual, cât și în grup, abilitatea de a organiza eficient timpul, de a achiziționa, procesa, evalua și asimila noi cunoștințe cu privire la domeniul economic, de a aplica noile cunoștințe și deprinderi într-o varietate de contexte a disciplinei *Educație Economică și*

Antreprenorială, face ca această competență-cheie să fie una prioritară prin întreg demersul didactic al acestei discipline.

Misiunea de a forma și dezvolta aceste finalități îi revine disciplinei opționale *Educație Economică și Antreprenorială*.

3.2. Competențe transversale prioritare pentru disciplina opțională Educație Economică și Antreprenorială

Transversalitatea este o caracteristică importantă a competențelor-cheie. Acestea traversează diferitele sfere ale vieții sociale, precum și în mod firesc, frontierele disciplinare. Competențele transversale derivă din competențele-cheie, extinzându-le și dezvoltându-le. În acest sens pornind de la modelul de taxonomie a competențelor transversale din *Cadrul de referință a Curriculumului Național* (201, pag.18-22), putem afirma că competențele prioritare transversale pentru disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* se prezintă astfel:

1. Gândirea complexă și critică, deoarece o persoană capabilă să gândească în mod complex și critic demonstrează o varietate de procese de gândire relevante și necesare în contextul acestei discipline opționale:

- ✓ evaluează, analizează și prezice consecințe; percepe gândirea ca pe un proces holist, integrat;
- ✓ realizează integrarea noilor informații cu experiențele și cunoștințele deținute: utilizează procesele de gândire pentru a interpreta, a organiza și a lucra cu informația; corelează informațiile în moduri noi și unice;
- ✓ echilibrează rațiunea și sentimentele în luarea deciziilor;
- ✓ ia în considerare ideile noi și perspectivele variate pentru a-și lărgi și adânci perspectivele asupra problemelor;
- ✓ formulează concluzii și conștientizează consecințele acestora.

2. Ocupabilitatea, deoarece o persoană pregătită să găsească, să ocupe și să păstreze un loc de muncă își atribuie acțiunile de mai jos care constituie și se regăsesc în finalitățile programelor anuale ale acestei discipline opționale:

a) Își alege o carieră și se pregătește pentru aceasta:

- ✓ identifică interesele personale care pot conduce la alegerea unei cariere;
- ✓ se informează și asimilează cunoștințele necesare pentru a alege dintr-o varietate de rute profesionale;
- ✓ își asumă responsabilitatea pentru propria dezvoltare profesională;
- ✓ înțelege cum să candideze pentru un loc de muncă și cum să și-l mențină.

b) Își formează competențele necesare pentru ocupabilitate (căutarea, ocuparea și păstrarea unui loc de muncă):

- ✓ utilizează procesele de gândire complexă și critică;
- ✓ comunică efectiv;
- ✓ colaborează și lucrează în echipă;
- ✓ este un cetățean responsabil.

3. Colaborarea/lucrul în echipă, deoarece o persoană capabilă să coopereze și să lucreze într-un grup, înțelege și își asumă diferite roluri pentru a învăța pe alții noi competențe și procese; facilitează activitatea în grup și apreciază diversitatea ideilor; sugerează modificări pentru a identifica punctele comune atunci când se confruntă cu interese divergente; generează o varietate de soluții/opțiuni, evaluează calitatea ideilor și rezultatele potențiale ale aplicării lor. Datorită

cooperării în cadrul procesului de studii a acestei discipline, elevii și elevele învață cum să utilizeze eficient resursele, să lucreze cu diferite categorii de persoane și grupuri, fapt ce îi face să valorizeze similitudinile și diferențele membrilor de grup; să manifeste empatie față de ceilalți și să răspundă adecvat în privința interrelațiilor complexe prin construirea unui consens.

3.3. Competențe specifice ale disciplinei opționale Educație Economică și Antreprenorială

- Utilizarea termenilor economici elementari în situații de învățare și cotidiene, manifestând atitudine pozitivă pentru studierea domeniului.
- Descrierea rolului și modului în care pot fi gestionați banii, prin efectuarea unor calcule simple, dând dovadă de corectitudine și coerență.
- Explicarea comportamentului consumatorului și producătorului din perspectiva oportunităților acestora, demonstrând responsabilitate pentru deciziile asumate.
- Identificarea diverselor tipuri de resurse și a modalităților de consum rațional a acestora în rezolvarea situațiilor-problemă, gândind global și acționând local.
- Caracterizarea diverselor roluri exercitate de persoane/instituții în sistemul economiei de piață, pentru descoperirea oportunităților de dezvoltare personală.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

4.1. Distribuirea programelor anuale pe clase:

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Programe anuale	Clasa	Nr. de ore/săpt.	Nr de unități de conținut	Nr. de ore/an
Opțională	Educație Socio-umanistică	Eu și Familia mea	I	1	6	35
		Comunitatea noastră	II	1	6	35
		Țara noastră	III	1	6	35
		Lumea noastră	IV	1	6	35
		Urbanism	IV	1	6	35

Poate varia în funcție de structura anului școlar și datele calendaristice.

4.2. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de conținut pentru fiecare programă anuală:

Programe anuale	Unități de învățare	Număr de ore	Clasa
Eu și Familia mea	I. Eu în familia mea	6	I
	II. Casa noastră	7	
	III. Resursele din jurul meu	6	
	IV. Nevoi și dorințe	6	
	V. Luăm decizii înțelepte	5	
	VI. Profesii în jurul meu	5	
Comunitatea Noastră	I. Comunitatea rurală/urbană	7	II
	II. Cum funcționează o comunitate	6	
	III. Resursele comunității	5	
	IV. Consumator și producător în comunitate	6	
	V. Comunitatea în plan și forme	6	
	VI. Împreună spre o comunitate mai bună	5	
Țara Noastră	I. Din istoria Țării Noastre	5	III
	II. Resursele Țării Noastre	7	
	III. Administrarea și infrastructura Țării Noastre	6	
	IV. Lumea afacerilor în Țara Noastră	8	
	V. Republica Moldova pe piața internațională	5	
	VI. Țara mea de vis	4	
Lumea Noastră	I. Evoluția economică a lumii	6	IV
	II. Resursele lumii	6	
	III. Descoperim economia mondială	6	
	IV. Facem comerț internațional	7	
	V. Conexiuni economice globale	6	
	VI. Probleme cu care se confruntă lumea	4	
Urbanism	I. Urbanism și amenajarea teritoriului	4	IV
	II. Din istoria urbanismului	6	
	III. Urbanismul crescut din arhitectură	8	
	IV. Oraș la scară umană	6	
	V. Administrarea (gestionarea teritoriului)	6	
	VI. Economie urbană	5	

V. PROGRAME ANUALE ȘI UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Programă anuală Eu și Familia Mea (clasa I)

Programa anuală **Eu și Familia Mea** dezvoltă primele concepte de economie personală și integrarea acestora în contextul familial. Prin această programă anuală elevii și elevele se familiarizează cu limbajul economic elementar, își dezvoltă atitudini de implicare în luarea deciziilor și exprimarea opiniilor personale în cadrul grupurilor din care fac parte. Programa oferă posibilitate ca elevii să însușească *munca în echipă, responsabilitatea față de resurse și economisirea* ca principii de care au nevoie din copilărie și pe tot parcursul vieții, pentru asigurarea bunăstării personale și familiilor lor. Familia este primul microunivers al copiilor, iar înțelegerea ei este esențială pentru relațiile pe care le vor dezvolta în viitor în plan personal și profesional. Prin această programă anuală elevii ajung să cunoască mai bine membrii propriei familii prin prisma meseriilor pe care aceștia le au, ajung să înțeleagă faptul că familia trebuie să facă alegeri dificile cu privire la nevoile și dorințele fiecăruia și de aceea nu întotdeauna pot avea tot ceea ce își doresc, încep să înțeleagă deciziile luate de părinți în gestionarea banilor familiei. Programa anuală oferă posibilitate ca elevii și elevele să înțeleagă conceptul de muncă în raport cu diferitele competențe de care au nevoie, precum și modul în care atitudinea pozitivă față de muncă poate oferi satisfacții. Prin povești interactive și activități la clasă, elevii vor învăța despre rolul familiei în economia locală, vor experimenta situații în care depind unii de ceilalți pentru a avea succes și vor înțelege importanța persistării în școală pentru viitoarea lor profesie.

Unități de competență	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate
<p>1.1. Recunoașterea comportamentelor corecte privind relaționarea în familie și în afara ei.</p> <p>1.2. Descrierea evenimentelor și faptelor referitoare la istoria ocupațiilor profesionale a familiei.</p> <p>1.3. Aprecierea muncii și utilității ei pentru fiecare membru al familiei.</p>	<p>UNITATEA I. Eu în familia mea</p> <ul style="list-style-type: none"> Sunt și pot face. Eu cunosc și respect valorile casei/familiei. Arborele genealogic. Colaborăm în familie: drepturi și responsabilități. Regimul zilei: timp de muncă/timp de odihnă/odihnă activă. Menaje în texte: Familia mea, după Barițiu și T. Arghezi. 	<ul style="list-style-type: none"> Jocul de rol: Desenăm o lună. Prezentarea arborelui: Comunitatea de învățare. Realizarea desenului: Ne jucăm cu prietenii. Crearea imaginii: O familie sănătoasă. Elaborarea schemei-păianjen: Valorile familiei mele. Elaborarea arborelui genealogic simplu. Completarea ciorchinelui: Convețuire. Jocul didactic: Moștenire. Analiza imaginii: Familiile noastre. Asociere forțată: Ne facem viața comodă. Elaborarea agendei: Regimul zilnic. Analiza textului „Familia mea”, după Barițiu și T. Arghezi.

<p>2.1. Identificarea trăsăturilor economice specifice gospodăriilor proprii/menajelor.</p> <p>2.2. Recunoașterea rolului membrilor familiei în proiectarea unei locuințe.</p> <p>2.3. Aprecierea necesității investițiilor în propria locuință.</p>	<p>UNITATEA II. Casa noastră</p> <ul style="list-style-type: none"> • Blazonul casei. • Casa noastră în cuvinte. • Proiectul casei/gospodăriei. • Aranjez casa mea. • Casa mea-cetatea mea. • Casa mea de vis. • Menaje în cântec: <i>Casa părintească nu se vinde.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea schemei-păianjen: Casa mea și importanța ei pentru mine. • Elaborarea Blazonului familiei/casei. • Jocul: <i>Casa mea.</i> • Asociere imagini-termeni: Putem să le potrivim. • Analiza proiectului: Planul unei case. • Aplicație practică: Îmi fac casa comodă. • Analiza Studiului de caz. • Elaborarea Graficului Ti. • Asalt de idei: Casa mea- cetatea mea. • Proiectul: Casa mea de vis. • <i>Analiza textului Casa părintească nu se vinde,</i> versuri de Grigore Vieru.
<p>3.1. Identificarea resurselor personale și ale familiei necesare în viața cotidiană.</p> <p>3.2. Utilizarea eficientă a resurselor în realizarea unor produse.</p> <p>3.3. Aprecierea valorii muncii în scopul obținerii banilor.</p>	<p>UNITATEA III. Resursele din jurul meu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resursele personale/ale mele. • Resursele familiei. • Trăim pe-o palmă de Pământ. • Banii, cresc ei oare în buzunarul părinților? • Eu pot înmulți banii mei. • Menaje în texte. 	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea Graficului Ti: Balanța valorilor personale. • Prezentare reciprocă: Ghici cine e? • Analiza textului: Povestea unei familii. • Elaborarea Cercului valorilor familiei mele. • Jocul: Rotația Pământului. • Descrierea resurselor naturale care mă înconjoară. • Completarea schemei Lotos: Sacul cu bani. • Construcția Mesajului logic. • Completarea schemei-păianjen: Sporim banii de buzunar. • Elaborarea bugetului săptămânal. • Analiza textelor: Banul muncit, de Al. Mitru și Cadoul preferat.
<p>4.1. Identificarea diferențelor dintre nevoi și dorințe în scopul utilizării responsabile a resurselor.</p> <p>4.2. Elaborarea unui plan de venituri și cheltuieli pentru formarea deprinderii de economisire a banilor.</p>	<p>UNITATEA IV. Nevoi și dorințe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nevoi și dorințe. • Piramida nevoilor. • Nevoi și dorințe ale familiei • Portofelul meu, ce fac cu el? • Bugetul familiei. 	<ul style="list-style-type: none"> • Argumentarea alegerii: Nevoi și dorințe personale. • Ierarhizarea nevoilor: Piramida nevoilor mele. • Stabilirea priorităților: Plouă cu nevoi, e timpul să sădim dorințe. • Argumentarea întocmirii unui buget personal.

<p>4.3. Aprecierea rolului banilor în diverse situații-problemă din viața cotidiană.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nevoi, dorințe și valori. 	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea planului de sporire a banilor de buzunar pentru o săptămână. • Analiza imaginii: Familia lui Bogdănel. • Interpretarea mesajului: Povestea țaranului înțelept.
<p>5.1. Argumentarea importanței stabilirii unui scop în obținerea succesului.</p> <p>5.2. Identificarea oportunităților de economisire a banilor, în scopul formării unei atitudini pozitive față de muncă.</p> <p>5.3. Stabilirea priorităților în luarea deciziilor privind gestionarea unui buget.</p>	<p style="text-align: center;">UNITATEA V. Luăm decizii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Facem o alegere. • La cumpărături. • Cheltuim cu chibzuință. • Oameni, bani și relații. • Ziarul cu anunțuri. 	<ul style="list-style-type: none"> • Luarea deciziilor în baza algoritmului: O decizie înțeleaptă. • Estimarea costurilor: 100 lei-ce pot cumpăra pe ei? • Aprecierea comportamentelor: Mergem la cumpărături. • Gândire problematizată: Șapte întrebări pentru o cumpăratură reușită. • Analiza situațiilor-problemă: Sunt consumator înțelept. • Careu de cuvinte: <i>Cuvintele consumatorului înțelept.</i> • Cadran în patru colțuri: Banul este neutru. • Construcția mesajului logic: Idei în pușculiță despre bani. • Gestionarea corectă a banilor: O cumpăratură reușită.
<p>6.1. Descrierea diversității de profesii exercitate de către membrii familiei.</p> <p>6.2. Argumentarea importanței persistării în școală în alegerea profesiei dorite.</p> <p>6.3. Descrierea antreprenoriatului ca oportunitate profesională de viitor.</p>	<p style="text-align: center;">UNITATEA VI. Profesii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Profesiile familiei mele. • Vreau să devin: angajat/ă sau antreprenor/antreprenoare. • Școala - locul unde ne formăm abilitățile și competențele. • Târgul abilităților și talentelor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jocul: <i>Licitație de profesii.</i> • Descoperirea profesiilor: Profesii în imagini. • Rebus: <i>Profesii în Ghicitori.</i> • Ciorchine: <i>Profesiile familiei mele.</i> • Jocul de cuvinte: <i>Mai departe, mai corect...</i> • Calcularea profitului: Îngrijirea gazonului: Angajat/ă sau antreprenor/antreprenoare? • Identificarea calităților unui antreprenor de succes: Valiza unui antreprenor sau antreprenoare de succes. • Realizarea galeriei: <i>Elevii școlii noastre - oameni de succes.</i> • Realizarea unui interviu.

		<ul style="list-style-type: none"> • Întâlnire cu persoana resursă: Biblioteca vie. • Elaborarea planului carierei profesionale: În drum spre succes. • Participarea la târgul abilităților și talentelor. • Profesia într-un vers.
--	--	---

Programă anuală Comunitatea Noastră (clasa II)

Programa anuală **Comunitatea Noastră** consolidează conceptele de economie personală și a familiei și le integrează în contextul lărgit al economiei locale. Localitatea în care trăiesc și învață, devine pentru copii un punct de referință important pentru studierea programei anuale Comunitatea Noastră. În baza acestuia elevii și elevele își dezvoltă aspirațiile și se pregătesc pentru viața de adult. Școala, locul de muncă al părinților, magazinele, parcurile încep să devină repere importante pentru universul lor. Această programă aduce elevilor (fete și băieți) posibilitatea de a-și cunoaște propria localitate și modul de funcționare a ei, din perspectivă economică: meserii, afaceri, clădiri. În cadrul programei anuale elevii descoperă interdependențele dintre oameni, instituțiile publice și private, precum și resursele active din cadrul acestora. Programă anuală facilitează înțelegerea modului în care *oamenii, familia, instituțiile private și publice* iau decizii, care au impact asupra securității, confortului și bunăstării oamenilor din comunitate, facilitează înțelegerea modului în care locurile de muncă și competențele lucrătorilor din principalele sectoare economice sunt esențiale pentru determinarea caracterului și vieții unui oraș. Prin activități practice și interactive la clasă, precum și vizite de studiu, elevii și elevele învață ce înseamnă să muncești, să economisești și să fii activ în comunitate, sunt provocați să se gândească la propriile experiențe în calitate de consumatori, dar și de producători. În cadrul programei anuale prin simulări și dezbateri elevii devin factori decizionali și exersează procesul de vot pentru a stabili cum trebuie să arate o comunitate activă, durabilă și rezistentă, înțelegând importanța achitării impozitelor. Elevii (fete și băieți) devin conștienți de caracteristicile și problemele specifice comunităților și construiesc în echipă orașul/satul lor ideal.

Unități de competență	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate
<p>1.1. Descrierea evoluției localității și a tradițiilor acesteia, în calitate de membru activ al comunității.</p> <p>1.2. Identificarea trăsăturilor specifice comunității rurale/urbane în baza unor criterii.</p> <p>1.3. Prezentarea activităților/profesiilor persoanelor cu care relaționează în</p>	<p>UNITATEA I. Comunitatea rurală/urbană</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cum se nasc comunitățile. • Cartea de vizită a comunității. • Comunitatea rurală/Comunitatea urbană. • Elementele social-economice ale comunității mele. • Sectoarele economice ale comunității. • Profesiile comunității: angajați și antreprenori. 	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza imaginilor: Forme și moduri de viață. • Asociere liberă: Ce reprezintă o comunitate. • Analiza Studiu de caz: <i>Soroca - important centru turistic.</i> • Descrierea localității - prezentare prin desen. • Elaborarea <i>Cărții de vizită.</i> • Elaborarea <i>Diagrama VENN.</i> • Scriere liberă - ABC-ul comunității noastre. • Comunitatea noastră - scrierea articolului la ziar.

<p>comunitate, pentru a descoperi propriile abilități.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sinteză: Profesiile de viitor: peste 50 sau 100 de ani. 	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea <i>Planului comunității</i>. • Excursie la muzeul comunității. • Jocul <i>Profesii</i>. • Parada profesiilor din comunitatea mea peste 50-100 de ani.
<p>2.1. Recunoașterea elementelor esențiale care compun o comunitate economică, pentru o mai bună administrare a ei.</p> <p>2.2. Identificarea rolului administrației locale în asigurarea bunăstării comunității în general și fiecăruia în particular.</p> <p>2.3. Descrierea necesității plății impozitelor în asigurarea comunității cu serviciile necesare de calitate.</p>	<p>UNITATEA II. Cum funcționează o comunitate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Planul/harta economică a comunității. • Cum se iau deciziile într-o comunitate? • Servicii publice în comunitate. • Eu contribui la bunăstarea comunității. • Bugetul comunității: venituri și cheltuieli. • Sinteză: Suntem în ședință/simulare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lucrul cu <i>Harta comunității</i>. • Elaborarea legendei hărții: Nu am cum să mă rătăcesc în comunitatea mea. • Rezolvarea situației-problemă: O cerere la primărie. • Comparatie: Cum funcționează o comunitate? Versiunea A și B. • Joc de rol: Care ar fi îndatoririle tale zilnice, dacă ai fi ...? • Clepsidra - rezolvare de probleme din comunitate. • Joc de rol: Sunt un primar bun. • Bugetul comunității: stabilirea priorităților. • Studiu de caz: Străduța Mărioarei.
<p>3.1. Descrierea diferitor tipuri de resurse din comunitate, pentru utilizarea lor rațională.</p> <p>3.2. Identificarea resurselor din cadrul comunității care ar spori bunăstarea economică a acesteia.</p> <p>3.3. Argumentarea importanței resurselor culturale și informaționale pentru rezolvarea situațiilor problemă din comunitate.</p>	<p>UNITATEA III. Resursele comunității</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oamenii-principala resursă a comunității. • Resursele naturale ale comunității. • Resursele de capital ale comunității. • Utilizarea rațională a resurselor comunității. • Creăm bunuri, utilizând resursele comunității. 	<ul style="list-style-type: none"> • Schiță de portret: Eu - persoană resursă în comunitate. • Descrierea resurselor naturale: <i>Cele șase resurse naturale pentru viață</i>. • Identificarea resurselor: <i>Resursele comunității Pădureni</i>. • Localizarea resurselor comunității noastre. • Metoda peștelui: <i>Resursele de capital ale școlii noastre</i>. • Scrierea unui text în baza imaginii: Ecosistemul comunității. • Algoritmizare: O nouă viață a deșeurilor.

		<ul style="list-style-type: none"> • Activitate practică de producere a unui bun: Cadou pentru Luca.
<p>4.1. Explicarea termenilor economici și matematici necesari în activitatea de consumator și producător.</p> <p>4.2. Identificarea relației dintre producător și consumator pentru asumarea responsabilă de roluri diferite în contexte social-economice.</p> <p>4.3. Descrierea rolului banilor și băncilor pentru bunăstarea economică a comunității.</p>	<p>UNITATEA IV. Consumator și producător în comunitate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Consumatori și producători în comunitate. • Eu consumator în comunitate. • Bunuri și servicii. • Idei de afacere în comunitate. • Decizii înțelepte potrivite comunității. • Banii și serviciile bancare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea Graficului Ti: Consumatori și producători. • Determinarea procesului de producție: <i>Găinușa roșie</i>. • Analiza studiului de caz: La cumpărături. • Elaborarea tabelului conceptual: Vânătăoare de etichete. • Identificarea diferențelor: <i>Poveste veche cu final modern</i>. • Completarea tabelului conceptual: Tabelul serviciilor. • Analiza imaginilor: Servicii și produse. • Rezolvarea problemei: Chirie pentru afaceri. • Rezolvarea situației problemă: Arborele deciziilor. • Joc de rol: Călătoria unei monede.
<p>5.1. Identificarea abilităților necesare meseriilor din domeniul construcțiilor și IT, pentru înțelegerea rolului studiilor în viitoarea carieră.</p> <p>5.2. Descrierea importanței respectării legislației în activitatea de construcții pentru viața social-economică a unei comunități.</p> <p>5.2. Utilizarea cunoștințelor matematice și de arte plastice în modelarea unei comunități în plan și forme.</p>	<p>UNITATEA V. Comunitatea în plan și forme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spre o comunitate prosperă. • Mediul construit - oglinda unei comunități. • Doza de arhitectură. • O comunitate care respiră. • Trama stradală. Lumini și culori. • Comunitatea de vis în miniatură. 	<ul style="list-style-type: none"> • Cadran în patru colțuri: Mă uit în patru feluri. • Asalt de idei: 10 pentru o comunitate puternică. • Realizarea proiectului de grup: Strada noastră. • Activitate practică în baza instrucțiunilor: Construcții pentru viitor. • Activități de măsurare, de modelare, de completare a machetei cu elemente de infrastructură, mobilier urban, etc: <i>Comunitatea de vis în miniatură</i>. • Întâlnire cu persoana resursă-arhitect\ă.

<p>6.1. Identificarea rolului statului în securitatea economică și confortul comunității.</p> <p>6.2. Descrierea interacțiunii între adoptarea deciziilor economice eficiente și soluționarea favorabilă a problemelor de sănătate și educație în comunitate.</p> <p>6.3. Recunoașterea diferitor strategii de rezolvare a problemelor ce țin de dezvoltarea durabilă și rezistentă a comunității.</p>	<p>UNITATEA VI. Împreună spre o comunitate mai bună</p> <ul style="list-style-type: none"> • Securitatea și confortul comunității. • O comunitate activă. • Viitorul nostru comunitar. • O comunitate rezistentă în timp. 	<ul style="list-style-type: none"> • Joc de rol: Dacă aș fi ... • Acțiune de salubritate: Hai, comunitate. • Analiza studiului de caz: Suntem o comunitate activă pentru că și mie îmi pasă. • Asalt de idei: Modele demne de urmat. • Identificarea domeniilor de dezvoltare sustenabilă a comunității. • Lucrul cu termeni economici. • Simulare: Luăm decizii pentru o comunitate durabilă. • Analiza studiilor de caz: Mă fac auzit și văzut în comunitatea mea. • Rezolvare de probleme: Sunt mic, dar mă implic.
--	--	---

Programă anuală Țara Noastră (clasa III)

Programa anuală Țara Noastră consolidează conceptele de economie personală, a economiei familiei și a comunității și le integrează în contextul largit al economiei țării. Mecanismele economiei unei țări capătă sensuri noi pe măsură ce copiii încep să se raporteze la conexiunile economice dintre comunități. Programă anuală Țara Noastră oferă elevilor (fete și băieți) posibilitatea de a descoperi Republica Moldova din perspectivă economică: oameni, resurse, instituții publice și infrastructură, lumea afacerilor, mărci de produse autohtone, parteneri comerciali, etc. Această programă anuală creează contexte în care elevii și elevele pot analiza țara în care trăiesc dintr-o nouă perspectivă, pornind de la istoricul dezvoltării economice, resursele pe care le deține, modul de funcționare și administrarea țării, trecând la diferitele profesii pe piața muncii și abilitățile necesare pentru a le obține. Programă anuală prevede planificarea simplă a propriei idei de afaceri inovative, prin care elevii și elevele ajung să exploreze modul în care țara noastră poate fi conectată cu mai mult succes la economia globală, punându-se accent pe specific autohton, economia verde și securitatea economică a țării. Programă anuală contribuie la o mai bună cunoaștere a valorii turistice a Republicii Moldova și importanța valorificării acesteia pentru creșterea economică a ei în viitor, pentru promovarea valorilor naționale. Elevii și elevele, printr-o diversitate de activități interactive, devin conștienți de trăsăturile și problemele economice specifice țării, își formează un comportament social activ și responsabil, învață cum să își pună în aplicare ideile pentru a reuși personal, dar și a contribui la creșterea economică și bunăstarea țării.

Unități de competență	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate
1.1. Descrierea potențialului economic al Republicii Moldova, reieșind din așezarea ei geografică.	<p>UNITATEA I. Din istoria Țării Noastre</p> <ul style="list-style-type: none"> • Țara noastră: economie în timp și spațiu. • Civilizația geto-dacică și schimbul. 	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza textului: O călătorie în timp și spațiu. • Elaborarea Graficului Ti: Geto-dacii și schimbul.

<p>1.2. Caracterizarea simbolurilor și valorilor naționale, părți componente ale valorilor universale.</p> <p>1.3. Valorificarea patrimoniului turistic al Republicii Moldova în luarea unor decizii cu caracter economic.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Români și comerțul. • Spațiul dintre Nistru și Prut: evoluția economică. • Simboluri naționale ale Republicii Moldova: stemă, drapel, imn, valută națională. 	<ul style="list-style-type: none"> • Descrierea etapelor de evoluție a comerțului: Români și comerțul. • Careu de cuvinte. • Exerciții pe hartă: Spațiul românesc în timp. • Construcția imaginilor. • Descrierea: Simbolurile Republicii Moldova: mesaje și culori care inspiră. • Elaborarea cărții de vizită a țării mele. • Confecționarea unei monede.
<p>2.1. Utilizarea termenilor economici pentru comunicare eficientă în contexte variate.</p> <p>2.2. Descrierea modalității de transformare a produsului intelectual în bani, în scopul protejării dreptului asupra acestuia.</p> <p>2.3. Corelarea necesității achitării impozitelor cu nivelul de trai a oamenilor.</p>	<p>UNITATEA II. Resursele Țării Noastre</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resurse naturale ale Republicii Moldova. • Resursele umane ale țării noastre. • Resursele de capital. • Leul moldovenesc-valuta națională a țării noastre. • Munca fizică, munca intelectuală. • Proprietatea intelectuală, brevetarea. • Procesul de producție. 	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza textului. • Identificarea a 10 resurse naturale ale țării noastre. • Localizarea resurselor pe harta de contur. • Interpretarea imaginilor: <i>Imagini cât o mie de cuvinte.</i> • Clasificarea resurselor: <i>Resurse într-un produs.</i> • Descrierea monedelor țării noastre: <i>O călătorie în lumea banilor noștri.</i> • Compararea bancnotelor moldovenești. • Descoperirea elementelor de siguranță: <i>Cum deosebim o bancnotă falsă?</i> • Analiza cadrului legal: <i>Oricine poate fabrica bani?</i> • Analiza fabulei: <i>Greierul și Furnica.</i> • Redactarea fabulei și analiza imaginilor: <i>Concert în luncă.</i> • Definirea termenului proprietate intelectuală: <i>O orchestră greierească.</i> • Argumentarea importanței brevetării: <i>Orchestra TRIO-CRI.</i> • Stabilirea etapelor procesului de producție: <i>Drumul pâinii/sucului/laptelui.</i> • Rezolvarea situației-problemă: SOS.

<p>3.1. Descrierea organelor de conducere ale Republicii Moldova, pentru a descoperi mecanismul de funcționare a instituțiilor economice.</p> <p>3.2. Identificarea importanței infrastructurii Republicii Moldova în asigurarea unei economii viabile.</p> <p>3.3. Efectuarea unor calcule matematice elementare în estimarea avantajelor și dezavantajelor unei decizii economice.</p>	<p>UNITATEA III. Administrarea și infrastructura Țării Noastre</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cum se administrează o țară. • Bugetul țării. Tipuri de bugete. • Chișinăul - de la moșie boierească la oraș modern. • Capitala Republicii Moldova: centru economic și cultural țării. • Descoperim orașele țării noastre. • Patrimoniul Republicii Moldova parte a patrimoniului universal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Descoperirea <i>Celor trei puteri în stat.</i> • Determinarea procesului de funcționare a legii: <i>Cum apare și cum lucrează legea.</i> • Completarea schemei: <i>Bugetul țării.</i> • Identificarea tipurilor de bugete. • Careu de termeni economici. • Stabilirea etapelor evoluției economice a Chișinăului. • Analiza textului: <i>Capitala economică și culturală a Țării Noastre.</i> • Știu/vreau să știu/învăț. • Descoperirea elementelor care formează Chișinăul. • Realizarea <i>Portretului</i> orașelor țării noastre. • Completarea schemei: <i>Patrimoniul Republicii Moldova.</i> • Realizarea acrostihului pentru cuvântul patrimoniu.
<p>4.1. Descoperirea importanței resurselor în desfășurarea cu succes a activităților de afaceri.</p> <p>4.2. Rezolvarea problemelor cu caracter economic, specific diferitor tipuri de afaceri.</p> <p>4.3. Identificarea ideilor noi de creștere a potențialului economic al țării.</p>	<p>UNITATEA IV. Lumea afacerilor în Țara Noastră</p> <ul style="list-style-type: none"> • Economia țării noastre. • Lumea serviciilor în țara noastră. • Decizii de afaceri. • Producție și productivitate. • Atracția turistică a țării noastre. • Turismul-o provocare care garantează succesul. • Piața internă a Republicii Moldova. • Culoare verde pentru o economie mai bună. 	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza hărții economice a Republicii Moldova. • Descoperirea produselor autohtone: <i>Vânătoare de produse autohtone.</i> • Determinarea celei mai eficiente metode de producție: <i>Putem produce avioane în țara noastră?</i> • Calcularea productivității: <i>Tabelul productivității.</i> • Prezentarea obiectivelor turistice din țara noastră: <i>Unde am putea călători?</i> • Elaborarea itinerarului turistic. • Stabilirea mijloacelor de transport prin care circulă oamenii și mărfurile: <i>Harta transporturilor.</i> • Simulare: <i>O piață de legume.</i>

<p>5.1. Identificarea varietății de bunuri și servicii autohtone, în prezentarea posibilităților de export.</p> <p>5.2 Analiza beneficiilor comerțului extern în creșterea economică a țării.</p> <p>5.3. Promovarea produselor Republicii Moldova în diverse contexte.</p>	<p>UNITATEA V. Republica Moldova pe piața internațională</p> <ul style="list-style-type: none"> • Țara noastră: import/export. Parteneri comerciali ai Republicii Moldova. • Mărci autohtone. Creat în Moldova, apreciat în lume. • Publicitate/prospectul unui produs. • Afaceri autohtone de talie mondială. 	<ul style="list-style-type: none"> • Descoperirea țărilor și companiilor producătoare: <i>Găsește țara de origine.</i> • Identificarea partenerilor comerciali ai Republicii Moldova. • Prezentarea Colecției de etichete. • Determinarea țărilor exportatoare de produse în Republica Moldova: <i>La o cafea cu prăjitură din cocos.</i> • Realizarea etichetelor originale. • Analiza textului: <i>Întreprindere de talie mondială.</i>
<p>6.1. Identificarea rolului statului în creșterea nivelului de trai al populației.</p> <p>6.2. Determinarea rolului deciziilor economice responsabile în păstrarea mediului natural.</p> <p>6.3. Propunerea unor acțiuni de implicare activă în creșterea bunăstării țării.</p>	<p>UNITATEA VI. Țara mea de vis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afaceri autohtone prietenoase mediului. • Republica Moldova - aspirații spre Uniunea Europeană! • Economia verde - garanția unei țări sănătoase. • Țara mea: cum este, cum o vreau. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aprecierea importanței afacerilor ecologice pentru mediu- <i>Activitatea Călătorie ecologică.</i> • Descoperirea organismelor internaționale care susțin Republica Moldova: <i>Unde găsim sprijin?</i> • Realizarea <i>Povestii de viitor.</i>- <i>Activitatea Și eu am un vis.</i> • Activități de grup - <i>Deșuri la locul lor, Mărul ecologic.</i>

Programă anuală Lumea Noastră (clasa IV)

Programa anuală **Lumea Noastră** oferă elevilor (fete și băieți) cunoștințe elementare a înțelegerii modului în care funcționează economia la nivel internațional și modul în care o țară se poate conecta la economia mondială. Prin această programă anuală elevii și elevele descoperă diferite zone ale lumii și resursele specifice acestora, felul în care diversitatea resurselor și locației au marcat evoluția acestora sub toate aspectele, felul în care a avut și au impact asupra deciziilor indivizilor și firmelor, generând interdependența țărilor și de aici, înțelegerea nevoii de cooperare între state pentru folosirea cât mai eficientă a resurselor limitate. În cadrul acestei programe elevii și elevele explorează modul în care afacerile contribuie la crearea sistemului economiei globale, identifică rolul tradițiilor și culturii în economia mondială, descoperă cum funcționează comerțul internațional, care sunt beneficiile acestuia pe plan mondial și național, dar și care este impactul acestuia în viața fiecăruia din noi, zi cu zi. Programă anuală facilitează identificarea de către elevi și eleve a rolului barierelor comerciale folosite de guverne pentru a controla comerțul și pentru a apăra interesele producătorului autohton. Prin activități practice și interactive programa anuală dezvoltă abilități necesare adaptării la economia globală, elevii și elevele sunt puși în situația să facă operațiuni de schimburi valutare și să înțeleagă cum acestea ușurează schimburile comerciale. Elevii devin mai conștienți de modul în care personalitățile, procesul tehnologic în comunicații și transportul îmbunătățesc productivitatea, de rolul și

modul de funcționare a organismelor economice internaționale, devin mai conștienți de faptul că, națiunile folosesc acordurile internaționale pentru a facilita comerțul și a evita războaiele. Această programă îi face pe elevii (fete și băieți) să înțeleagă importanța studiilor pentru sporirea oportunităților de angajare pe piața internațională.

Unități de competență	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate
<p>1.1. Descrierea evoluției comerțului mondial, pentru a înțelege specificul economic a diferitor zone.</p> <p>1.2. Identificarea evoluției economice a Europei, ca parte componentă a lumii.</p> <p>1.3. Aprecierea contribuției personalităților în dezvoltarea economică a lumii.</p>	<p>UNITATEA I. Evoluția economică a lumii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Continente, popoare și limbi. • Descoperim resurse, călătorind în jurul lumii. • Europeanii descoperă lumea. • Un negustor în timp. • Descoperim Europa în timp. • Uniunea Europeană. 	<ul style="list-style-type: none"> • Completarea Hărții de contur: Continente și părți ale lumii. • Aplicație pe hartă: Resurse și simboluri în culori. • Analiza Studiului de caz: <i>Europeanii descoperă lumea.</i> • Elaborarea <i>Jurnalului de expediție.</i> • Realizarea unui poster: <i>Piața de produse.</i> • Analiza textului: <i>O călătorie în timp prin Europa.</i> • Explozie stelară <i>Povestea Uniunii Europene.</i>
<p>2.1. Identificarea modului în care afacerile îmbină cele trei tipuri de resurse.</p> <p>2.2. Descrierea alternativelor ecologice de utilizare rațională a resurselor.</p> <p>2.3. Aprecierea oamenilor de afaceri ca modele demne de urmat.</p>	<p>UNITATEA II. Resursele lumii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resurse naturale ale lumii. • Resurse umane ale lumii. • Resurse de capital: bani și utilaje. • Resurse energetice: alternative ecologice. • Cum facem să folosim ceea ce avem. • Idei care schimbă lumea. • Idei care ar putea schimba lumea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizarea posterului <i>Resurse în profunzime.</i> • Analiza graficului circular <i>Populația Pământului.</i> • Identificarea abilităților care garantează succesul <i>Abilități la locul de muncă.</i> • Recunoașterea resurselor de capital <i>Istoria blugilor.</i> • Clasificarea resurselor energetice <i>De unde vine astăzi energia.</i> • Determinarea diferențelor: <i>Energia verde-energia viitorului.</i> • Careu de cuvinte. • Analiza studiilor de caz: <i>Nimeni nu poate avea totul.</i>

		<ul style="list-style-type: none"> • Redactarea textului <i>Cu gândul la resurse.</i> • Aplicații practice: <i>Insulă ecologică.</i> • Asalt de idei: <i>Idei prietenoase Planetei!</i> • Analiza studiilor de caz. • Activitatea Idei bune pentru oameni –proces în patru cadrane.
<p>3.1. Utilizarea cunoștințelor economice în rezolvarea creativă a problemelor.</p> <p>3.2. Identificarea rolului tradițiilor și culturii în economia mondială.</p> <p>3.3. Realizarea portretului antreprenorului/antreprenoarei de succes de talie mondială.</p>	<p>UNITATEA III. Descoperim economia mondială</p> <ul style="list-style-type: none"> • Economia mondială. • Servicii la scară mondială. • Fabrici și uzine de talie mondială. • Modele de agricultură performantă. • Însemne care au rezistat în timp. • Generații de succes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza graficului cu bare: <i>Economii în schimbare.</i> • Analiza factorilor de producție <i>Poveste economică de succes.</i> • Analiza studiilor de caz. • <i>Investim sau nu în elefanți?</i>- analiza datelor. • Activitatea <i>Ce este industria?</i>- prezentare schematică. • <i>Ce este agricultura?-metoda păiangenului.</i> • Analiza studiului de caz-<i>Penurie transformată în rezultate.</i> • Rezolvarea Rebusului. • Elaborarea slogan-ului. • Aprecierea inovațiilor în economie: <i>Tabără de inovare.</i> • Argumentarea continuității în obținerea succesului: <i>Veriga succesului.</i> • Activitatea <i>Piramida antreprenorului de succes</i> în baza studiului de caz.
<p>4.1 Explicarea diferențelor dintre import/export, ca părți ale comerțului internațional.</p> <p>4.2. Identificarea rolului schimbului valutar pe piața internațională.</p>	<p>UNITATEA IV. Facem comerț internațional</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comerțul internațional: import și export. • Cine cu cine face comerț. Parteneri comerciali. • Produse cu care facem comerț. Cererea și oferta. • Cât costă comerțul internațional. 	<ul style="list-style-type: none"> • Definirea termenilor: <i>Trimitem colet peste hotare.</i> • Descrierea relațiilor marfă - bani <i>Curcubeul comerțului internațional.</i> • Identificarea partenerilor comerciali: <i>Cine cu cine face comerț?</i> • Analiza textului și imaginilor: <i>Antarctica este continent, dar nu și țară.</i>

<p>4.3 Determinarea beneficiilor și deficiențelor comerțului internațional în adoptarea deciziilor de marketing internațional.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valute/monede cu care se face comerțul între țări. • Schimbul valutar. • Decizii de marketing în comerțul internațional. 	<ul style="list-style-type: none"> • Localizarea pe harta de contur: <i>Top 6 cele mai mari țări exportatoare ale lumii.</i> • Clasificarea: <i>Categorii/tipuri de mărfuri.</i> • Lucrul cu termenii: <i>Bariere comerciale.</i> • Completarea tabelului conceptual <i>Monede/valute convertibile.</i> • Dezbateri: <i>Cum va arăta un numero?</i> • Calcule matematice -convertirea valutilor: <i>O călătorie de vis.</i> • Identificarea oportunităților: <i>Nevoie acoperită în mai multe feluri.</i> • Stabilirea corespondenței: <i>Decizii de marketing internațional.</i>
<p>5.1. Descrierea modalităților în care o țară se poate conecta la economia globală.</p> <p>5.2. Identificarea rolului instituțiilor internaționale în creșterea economică mondială.</p> <p>5.3. Aprecierea impactului evenimentelor internaționale asupra mediului de afaceri mondial.</p>	<p>UNITATEA V. Conexiuni economice globale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conexiuni din trecut prin prezent pentru viitor. • Evenimente internaționale: beneficii și costuri. • Pentru o economie globală sănătoasă. • Dispute comerciale. • Conexiuni globale colorate. • Personalități conectate la succes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Investigare: <i>În ce parte a lumii se află San Marino?</i> • Prezentarea evenimentelor internaționale: <i>Știri din întreaga lume - informații de ultimă oră.</i> • Definirea termenilor: <i>Comerț liber.</i> • Asocieri libere. • Descifrarea abrevierilor: <i>Organizații economice internaționale.</i> • Citirea imaginilor: <i>Cum funcționează OMC?</i> • Dispute comerciale-Analiza studiilor de caz. • Elaborarea și prezentarea proiectului: <i>Lumea în culori preferate.</i> • Acrostih. • Realizarea interviului: <i>O istorie de succes.</i>
<p>6.1. Descrierea problemelor social-economice cu care se confruntă lumea la etapa actuală.</p>	<p>UNITATEA VI. Probleme cu care se confruntă lumea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Economia și mediul. • Mai multă natură, mai puțin plastic. • Gândesc global, acționez local. 	<ul style="list-style-type: none"> • Activitatea <i>Oameni și fenomene</i>-completarea schemei. • Graficul <i>Ti.</i> • <i>Planeta într-o sacoșă?</i> - analiza datelor.

6.2. Identificarea soluțiilor de rezolvare a problemelor social-economice, gândind global, acționând local.		<ul style="list-style-type: none"> • Compunere economică: <i>Călătoria unei pungi de plastic.</i>
6.3. Prezentarea modalităților inovative de dezvoltare sustenabilă a lumii noastre.		<ul style="list-style-type: none"> • Lucrul cu imaginile: <i>Probleme globale.</i> • Economie circulară – discifrarea unui proces de reciclare. • Proiect de grup. <i>Stil de viață ecologic</i>- creare de poster. • Strigăt către lume - joc de rol. • Colectare selectivă: <i>Rezolvare de situație - problemă.</i> • Test de autoevaluare: <i>Amprenta mea ecologică.</i> • Elaborarea unei <i>Constituții ecologice.</i>

Programă anuală Urbanism (clasa IV)

Urbanismul este o programă anuală de educație economică și antreprenorială, care își propune să-i familiarizeze pe elevi (fete și băieți) cu diverse noțiuni legate de mediul urban și dezvoltare urbană, în cadrul căruia elevii și elevele vor obține cunoștințe și abilități ce țin de mediul construit și procesele care transformă acest mediu, ținând cont de mediul natural. Programa este un demers inovator și interdisciplinar, care se bazează pe elemente specifice mai multor domenii, pe care le combină într-un mod inedit și prietenos, pe înțelesul tinerilor. Programa anuală își propune să stimuleze curiozitatea tinerilor fete și băieți față de oraș și să le dezvolte „privirea urbană” - abilitatea de a citi orașul din diverse perspective și puncte de vedere (social, economic, politic, cultural, antropologic, urbanistic, istoric), astfel încât, să-și dezvolte abilități de implicare activă și responsabilă pentru a răspunde nevoilor social-economice ale comunităților, în scopul valorificării eficiente a resurselor comunității, conservarea și promovarea patrimoniului economic și cultural pentru generațiile viitoare. Prin activități practice și interactive programa facilitează perceperea de către elevi și eleve a orașului ca pe o structură vie și vibrantă, aflată într-un proces continuu de devenire; contribuie la o mai bună înțelegere a spațiului urban, a relațiilor economice și sociale dintr-un oraș, încurajează urbanismul participativ, în scopul îmbunătățirii infrastructurii - sistemul sanguin al activității economice, în scopul protejării și îmbunătățirii spațiilor publice în contextul conceptului de *oraș rezistent* într-o *conomie verde*.

Unități de competență	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate
1.1.Utilizarea termenilor social-economici pentru comunicarea eficientă în diferite contexte.	UNITATEA I. Istoria urbanismului <ul style="list-style-type: none"> • Introducere în urbanism. • Apariția și evoluția orașelor ca centre economice. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rebus economic. • Colaj de imagini. • Careu de cuvinte. • Poster.

<p>1.2.Determinarea evoluției activităților social - economice pentru a înțelege specificul profesiilor urbane.</p> <p>1.3 Aprecierea rolului comunităților urbane în viața economică a regiunii, a țării.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Orașul în termeni social-economici. • Modul de viață al comunităților urbane și impactul asupra dezvoltării teritoriale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lucrul cu imagini. • Judecata de valoare.
<p>2.1. Recunoașterea elementelor esențiale care compun o comunitate economică urbană, pentru o mai bună administrare a ei.</p> <p>2.2. Descoperirea identității locului pentru conservarea și promovarea patrimoniului natural și construit.</p> <p>2.3. Argumentarea necesității corelării mediului construit cu mediul natural în luarea deciziilor privind securitatea personală.</p> <p>2.4.Identificarea nevoii de reglementare urbanistică în luarea deciziilor corecte.</p>	<p>UNITATEA II. Urbanism și amenajarea teritoriului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Silueta localității noastre. • Memoria locului. • Activitatea economică a comunității pe un schelet al localității (râuri, străzi, obiecte vitale, infrastructură socială, etc.). • Nevoia de reglementare urbanistică. 	<ul style="list-style-type: none"> • Să ieșim în oraș /înălțimi, volume, accesibilitate, confortabilitate../. • Entități economice /eu cumpărător, utilizator de servicii/. • Chestionarea. • Zonele orașului (zone industriale, comerciale, sociale, distanțe, accesibilitate). • Planul orașului /elaborarea hărții orașului/.
<p>3.1. Utilizarea cunoștințelor economice în rezolvarea creativă a problemelor.</p> <p>3.2. Aprecierea importanței stilurilor arhitecturale în promovarea valorii culturale și economice a orașului.</p> <p>3.3. Identificarea abilităților necesare meseriilor din construcții, pentru a pune în valoare aptitudinile personale.</p>	<p>UNITATEA III. Urbanismul crescut din arhitectură</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arhitectura - un sector de antreprenariat specific. • Corelarea activității arhitectului cu APL, beneficiar și membrii comunității. • Arhitectura urbană cu substrat pronunțat socio-uman. • Arhitectură urbană cu substrat pronunțat economic. • Economia construcțiilor: volume, materiale și texturi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Planul clădirii /componentele economice ale clădirii, materialelor de construcții, diferite, etc./. • Meserii în construcții, meseria de arhitect. • Analiza studiului de caz: Parcare sau teren de joacă pentru copii? • Orașul în lumini și culori. • Pași către o afacere: Meniuri.

	<ul style="list-style-type: none"> • Aspectul artistic și valoarea economică a clădirilor. • Valoarea economică a spațiului public /străzi pietonale, piețe, scuaruri/. 	
<p>4.1 Utilizarea cunoștințelor matematice și de arte plastice în activități de modelare în plan și volum.</p> <p>4.2. Descrierea importanței respectării legislației în activitatea de construcții pentru securitate personală.</p> <p>4.3. Aprecierea necesității implicării active a oamenilor în dezvoltarea unei comunități urbane durabile.</p>	<p>UNITATEA IV. Oraș la scară umană</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proportii și dimensiuni. • Oraș la nivelul ochiului. • O locuință în plan și volum. • Viața orașului. • Noi - beneficiari ai comunității urbane: percepții și viziuni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de calcul /omul, unități de măsură specifică/. • Obiecte urbane: preț și valoare. • Proiectul unei locuințe: securitate, sănătate și confort. • Consumăm „mergând pe drum”. • Planificăm „văzând de sus”.
<p>5.1. Identificarea rolului administrației locale în asigurarea legală a gestionării teritoriului.</p> <p>5.2. Elaborarea de proiecte participative pentru dezvoltarea potențialului propriu.</p> <p>5.3. Aprecierea rolului transparenței în luarea deciziilor, pentru rezolvarea situațiilor problemă.</p>	<p>UNITATEA V. Administrarea/gestionarea teritoriului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Administrația publică locală și gestionarea eficientă a teritoriului. • Instrumente de gestionare a terenului. • Comunități urbane active. • Dezvoltarea pe bază de proiecte. 	<ul style="list-style-type: none"> • Studiu de caz: interconexiunea politicilor economice cu problemele sociale și de mediu. • Știri din ziar: Transparență decizională. • Activitatea Filtre: prioritizarea utilizării resurselor bugetare la aprobarea planurilor de dezvoltare. • Realizarea de proiect: modalități și fonduri de creștere a resurselor financiare.
<p>6.1. Identificarea soluțiilor de prestare a unor servicii publice de calitate pentru securitatea și confortul personal.</p> <p>6.2. Aprecierea rolului infrastructurii în creșterea competitivității economice și culturale a orașului.</p>	<p>UNITATEA VI. Economie urbană</p> <ul style="list-style-type: none"> • Servicii publice de interes vital - activitate economică. • Infrastructura fizică - sistemul sanguin al activității economice. • Conceptul de economie verde. 	<ul style="list-style-type: none"> • Asalt de idei. • Mergem la bancă. • Analiza hărții fizice/infrastructurii orașului. • Construcția unei clădiri rezistente la „vânt”.

6.3. Estimarea necesarului de resurse în elaborarea criteriilor conceptului de comunitate urbană activă și economie verde.		<ul style="list-style-type: none"> • Modelarea unui oraș verde /cu un impact minim negativ asupra mediului înconjurător/. • Standarde de mediu.
--	--	--

VI. SUGESTII METODOLOGICE. PROIECTAREA– PREDAREA–ÎNVĂȚAREA

Componentele de bază ale oricărui curriculum sunt strategiile educaționale, metodele și tehnicile didactice utilizate în cadrul procesului de predare-învățare îndreptate spre realizarea eficientă a finalităților curriculare. Programele anuale pentru ciclul primar sunt construite astfel încât asimilarea noțiunilor economice de către elevi și eleve să se realizeze ușor, potrivit nivelului de dezvoltare cognitivă specific fiecărei vârste și în corelație cu volumul de informații de care dispun elevii și elevele. Aceștia vor învăța concepte și își vor forma aptitudini utile în activități economice, bazându-se pe cele dobândite în clasele precedente sau în viața cotidiană. Elevul/eleva trebuie să-și asume trei roluri importante: de persoană, de ofertant de resursă de muncă (angajat/ă, salariat/ă) și de consumator/consumatoare.

Ca individ, elevul/eleva își dezvoltă caracteristicile personale, formându-și o imagine adecvată despre sine însuși, asumându-și responsabilități, cooperând cu ceilalți și stabilindu-și obiective personale ținând seama de reguli, de interesele grupului și ale societății. Ca resursă de muncă, el/ea învață despre valoarea muncii, despre diversitatea profesiilor și despre așteptările patronilor sau ale antreprenorilor.

În calitate de consumator/consumatoare, el/ea învață să decidă rațional cum să folosească resursele limitate pe care le are pentru a obține satisfacție maximă. Dacă se lucrează cu elevi și eleve de clasa I, se va evita folosirea unui limbaj economic greoi. Temele vor fi tratate la nivelul de înțelegere corespunzător vârstei. Nu se recomandă generalizarea și abstractizarea, deoarece nivelul cognitiv utilizează preponderent relații și concepte concrete. Trebuie să se aibă în vedere vârsta copiilor, mediul din care provin, pregătirea anterioară, pentru ca instruirea să-și atingă obiectivele, dar într-un ritm accesibil și cu metode potrivite în fiecare caz în parte. Învățătorul/învățătoarea trebuie să accentueze aspectele pozitive ale prezentărilor elevilor, trebuie să-i ajute să-și înțeleagă mai bine familia, să cunoască profesiile, necesitățile, dorințele membrilor ei, rolul lor și al celorlalți.

Dacă se va lucra cu elevi și eleve de clasa a II-a, se vor folosi mai mulți termeni economici. Se vor defini și utiliza termeni precum: grup social, comunitate, hartă, simbol, necesitate, instrument, abilitate, etc. La acest nivel (clasa a II-a), se pot analiza și studii de caz (elevii vor prezenta comunitatea, vor face o vizită la primărie, elevii vor prezenta profesii din comunitate, vor vizita locuri de muncă). Elevii și elevele vor putea face diferența între necesitate și dorință, își vor reevalua criteriile și își vor regândi scopurile (alegerea profesiei). Dacă în clasa I s-a discutat despre familie și profesii în familie, în clasa a II-a se poate de discutat concret, cu amănunte despre profesii din comunitate, despre membrii comunității, despre profesiile lor și despre resursele folosite de către ei, despre problemele ce leagă între ei membrii comunității, prin exemple bine alese și repetate pot fi înțelese mai ușor relațiile interumane comunitare.

În clasa a treia se pot integra concepte mai complexe și se poate demonstra rolul de cetățean, de ofertant de resurse, de ofertant de muncă (angajat/ă, salariat/ă) și de consumator în cadrul țării. Pentru copii și tineri, țara în care s-au născut și trăiesc este un mediu în care ei se integrează la diferite niveluri, în relații din ce în ce mai complexe, în sfere din ce în ce mai largi și mai instituționalizate. Elevii și elevele se dezvoltă mai întâi în relație cu un mediu restrâns, familial, apoi într-un mediu mai general, cel comunitar, apoi și mai abstract, cel de cetățean.

Aptitudinile de bază necesare pentru a desfășura activități economice performante sunt capacitatea de a lua decizii și disponibilitatea pentru muncă. Capacitatea de a lua decizii presupune

analiza unor probleme economice. Disponibilitatea pentru muncă presupune cunoașterea aptitudinilor și a propriilor interese, dar și a exigențelor angajatorilor/angajatoarelor.

Cu referință la programele anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* menționăm, că Ghidul pentru profesori și consultanți conține schițe de proiecte didactice pentru a minimaliza timpul necesar la pregătirea orelor și pentru a facilita activitatea profesorului/profesoarei și care conțin următoarele secțiuni:

- **Obiectivele** - stabilesc cunoștințele și abilitățile pe care elevii le vor obține ca urmare a desfășurării orei respective. Învățătorul/învățătoarea va operaționaliza obiectivele respective conform contingentului de elevi cu care lucrează.
- **Resursele**- listează materialele necesare activității.
- **Realizarea** - este o descriere detaliată a modului de desfășurare a orei, care va ajuta consultantul/consultanta și cadrele didactice să asigure un mers coerent al activităților și discuțiilor, pentru atingerea obiectivelor. Notele marginale sugerează strategii alternative și timpul recomandat într-o lecție tipică de 45 min. Alocarea timpului va fi ajustată la gradul de receptivitate și pregătire al elevilor în fiecare clasă luată în parte.
- **Idei în pușculiță** - învățătorul și consultantul este încurajat să formuleze întrebări prin care elevii și elevele să descopere ideile importante ale activității.
- **Extindere** - activități ghidate de către profesor pentru aprofundarea cunoștințelor și dezvoltarea abilităților elevilor. Elevii vor avea posibilitatea să stabilească corelația între cele studiate la oră și propriile obiective de dezvoltare personală și profesională.
- **Opțional** - elevii și elevele vor avea posibilitatea să stabilească corelația între cele studiate la oră și propriile obiective de dezvoltare personală și profesională în afara sălii de clasă.

Învățătorul și consultantul vor conveni asupra unei întâlniri cu clasa și a unei ședințe de planificare. Aceste vizite le vor facilita determinarea obiectivelor și a scopurilor școlii în raport cu aceste programe anuale, precum și identificarea intereselor și a necesităților elevilor. Învățătorul și consultantul vor determina genurile de activități preferate de elevi, capacitățile lor și modalitățile optime de organizare a clasei.

Succesul programelor anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* este asigurat atât de profesor, cât și de consultantul de afaceri, care împreună decid care activități sunt mai adecvate contingentului de elevi și stabilesc obiectivele pentru fiecare activitate. Deoarece mediul de afaceri este perceput ca un domeniu „masculin”, este important să fie identificate și invitate și femei pe rol de consultant, în scopul de a preveni perpetuarea stereotipurilor de gen și pentru a evita crearea unor tipare în mintea elevilor. Reușita acestor programe anuale depinde de conlucrarea eficientă a participanților (profesor-elev-persoană resursă), de flexibilitatea cu care profesorul va selecta activitățile corespunzătoare grupului de elevi, precum și de ajustarea la realitățile din comunitate (oraș, comună, sat).

În calitate de persoană-resursă pot fi invitați diverși membri ai comunității cum ar fi: funcționari publici, oameni de afaceri, angajați, manageri ai instituțiilor publice - directorul școlii, contabili, lemnari, zugravi, primari, proprietarii unor întreprinderi - femei și bărbați. Și, în acest caz se va ține cont de aspectele de gen pentru a promova imaginea femeilor, mai ales când e vorba despre sectoare sau domenii de activitate puternic masculinizate.

Invitații\persoanele-resursă vor oferi elevilor posibilitatea de a adresa întrebări și a primi răspunsuri. Persoanele-resursă constituie în cadrul programelor anuale de educație economică o verigă de legătură între cunoștințele teoretice și viața reală. Ele le pot vorbi elevilor și elevelor despre un plan de afaceri simplu, despre relația consumator-producător, activitatea micilor

întreprinderi din localitate, despre rolul studiilor în viitoarea lor carieră. Este important de a invita deopotrivă femeii și bărbații, tocmai pentru a oferi modele și exemplifica la modul practic că atât bărbații, cât și femeile au cunoștințe temeinice în domeniul afacerilor, antreprenoriatul fiind un domeniu unde se regăsesc și femeile.

Profesorul poate alege locația desfășurării orelor la discreția sa, acestea pot fi săli de clasă, săli de calculatoare, laboratoare, locația unei întreprinderi, etc. Programele anuale de educație economică și antreprenorială permit utilizarea unui spectru larg de tehnici de predare - învățare - evaluare: *interviul, jurnalul de călătorie, excursia, posterul, jocul de rol, studii de caz, chestionarul, etc.* Elevii și elevele vor fi încurajați să elaboreze diverse proiecte, scheme, machete, planuri simple ale unor întreprinderi sau instituții din comunitate.

Predarea programelor anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* în școala primară va fi neapărat însoțită de TIC, acestea constituind o sursă importantă și actuală de informație: *secvențe de spoturi publicitare, imagini, fotografii, fragmente din filme, etc.* Activitățile din Caietul elevului/elevei oferă posibilitatea de a îmbina mai multe modalități de lucru: *individual, în perechi, în grup*, precum și oportunități de cercetare la domiciliu: *discuții cu părinții, interviu cu rudele, cu funcționari publici, cu oameni de afaceri, excursii la diverse întreprinderi din localitate, vizite la instituțiile din comunitate.*

Exercițiile din Caietul elevului/elevei permit simularea diverselor roluri și a situațiilor din viața reală, precum și analiza unor fenomene din cotidian cu context economic. Demersul educațional trebuie să fie orientat spre formarea de competențe cu caracter de integrare, ceea ce presupune un grad înalt de transdisciplinaritate, extindere a activităților în comunitate, simulare a situațiilor concrete, etc. Curriculumul respectiv orientează și schimbă accentele între cei doi parteneri ai procesului educațional: profesor și elev/ă. Demersul didactic axat pe noile accente bazate pe învățarea prin descoperire, simulare, analiza critică a diverselor studii de caz, situații concrete, dezbateri, jocuri de rol, realizarea de proiecte, etc. Cadrele didactice trebuie să selecteze metodele adecvate de predare-învățare, în dependență de mai mulți factori (particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor, preferințele lor de învățare, condițiile școlii și clasei, relațiile școlii cu alți actori comunitari, etc.

Cadrele didactice vor orienta demersul de predare-învățare al elevilor și elevelor în perspectiva înțelegerii conexiunilor între: a învăța să știi/să cunoști, a învăța să faci, a învăța să muncești cu ceilalți, a învăța să fii, a învăța să te transformi pe tine și să schimbi societatea. Toate strategiile didactice de predare-învățare sunt eficiente în măsura în care contribuie la dezvoltarea gândirii critice, la formarea gândirii economice, a capacităților, atitudinilor și comportamentelor vizate de competențele specifice ale *Educației Economice și Antreprenoriale*.

VII. REPERE PRIVIND EVALUAREA

Obiectul evaluării în școala primară îl constituie rezultatele școlare individuale ale copilului. Spectrul rezultatelor vizate este determinat de curriculumul școlar centrat pe formarea de competențe. De fapt, nu evaluăm competențe, dar „urme” vizibile ale acestora, adică produsele prin care se ajunge la rezultatele elevilor.

La disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială*, ca și la alte discipline școlare la nivelul primar de învățământ, se implementează evaluarea criterială prin descriptorii, cu următoarele specificații.

- Se vor realiza **evaluări inițiale** (EI) la început de studiu a fiecărei programe anuale, optând pentru variante non-instrumentale.

• Se vor realiza **evaluări formative**:

- interactive (EFI) - la fiecare lecție;

- evaluări formative punctuale (EFP) - la discreția cadrului didactic, dar se recomandă la finalul unităților de învățare;

- evaluări formative în etape (EFE) - la final de programă anuală.

Pentru evaluarea formativă în etape la final de programă anuală, se va rezerva o lecție.

Se va opta pentru instrumente de evaluare alternative/moderne în baza produselor propuse în curriculumul disciplinei opționale, cu accent pe autoevaluare și evaluare reciprocă, pe reflexivitate. Aprecierea performanțelor elevilor și elevelor în evaluările formative se va face pe baza cuvintelor încurajatoare.

Nu se va realiza completarea diagramei învățătorului la disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială*. Lucrările scrise/confecționate de elev/ă în cadrul evaluărilor formative se vor cumula în portofoliul elevului/elevei.

• **Evaluări sumative** se vor realiza doar la final de semestre. Metoda de evaluare sumativă va fi observarea sistematică a comportamentului elevului/elevei, fără a supune elevii unor probe speciale. Astfel, pentru a realiza evaluarea sumativă la disciplină la finele semestrului I și la finele anului școlar, cadrul didactic va completa pentru fiecare elev/ă în *Tabelul de performanță școlară* pentru clasa respectivă într-un spațiu suplimentar pentru disciplinele opționale finalitățile programei anuale studiate.

La disciplina *Educație Economică și Antreprenorială* **nu se vor acorda calificative**, accentul fiind pus pe **evaluarea autentică și autoevaluare**. Din această perspectivă se va încuraja evaluarea formativă și oferirea de feedback constructiv din partea cadrului didactic și al colegilor.

Produsul școlar reprezintă un rezultat școlar proiectat pentru a fi realizat de către elev/ă și măsurat, apreciat de către cadrul didactic, elevul însuși, colegii și, eventual, părinții.

O competență/unitate de competență poate fi evaluată prin diferite produse, și invers: același produs poate permite evaluarea diferitor unități de competențe. Acest fapt oferă libertate fiecărui cadru didactic în alegerea produselor în conformitate cu posibilitățile, condițiile și resursele disponibile.

La disciplinele opționale, învățătorul are posibilitatea de a formula propriile produse școlare după modelul disciplinelor obligatorii înrudite, prin corelare cu finalitățile curriculare.

Fiecare produs școlar este însoțit de un sistem de criterii de succes. Criteriile de succes prezintă pentru elevi criteriile de evaluare, fiind formulate în limbaj accesibil, pe scurt, folosind verbe, de obicei la persoana I singular. **Exemplu: Clasa II Proiect de grup „Arborele profesiilor”:** *Identific o profesie solicitată în comunitate.*

Produsul școlar și sistemul aferent de criterii alcătuiesc împreună o unitate integră și inseparabilă, care va fi utilizată în cadrul diverselor situații didactice: în proiectare; la elaborarea instrumentelor de evaluare; în procesarea și interpretarea datelor evaluării. Cadrul didactic trebuie să asigure cunoașterea și înțelegerea de către elevi și eleve a criteriilor de succes.

Criteriile de succes se anunță anticipat elevilor, trebuie explicate, pot fi stabilite cu elevii. Pentru a asigura accesibilitatea corespunzătoare vârstei elevilor, criteriile de succes pot fi reinterpretate/reformulate în funcție de nivelul experienței relevante. Eventual, în funcție de vârstă și specificul clasei, sintagma „criterii de succes” poate fi substituită la clasă prin una mai accesibilă școlarilor mici (de exemplu: „pași spre succes”, „secretele succesului”).

Cadrul didactic va afișa criteriile de succes în cursul activităților în care acestea sunt vizate, astfel încât elevii să și le însușească treptat, dar nu va abuza în acest sens, nu va transforma sala de clasă într-o expoziție permanentă de panouri și planșe.

Cadrul didactic va valorifica criteriile de succes și în realizarea unor tehnici de feedback pentru reglarea imediată/permanentă a învățării, de exemplu: „reușit s-a dovedi a fi ...”; „ți-aș recomanda ...”; „te felicit pentru ...”, etc.

Cadrele didactice vor ține cont și vor avea grijă să promoveze prin acest exercițiu dezideratul egalității de gen și incluziunii, punând în valoare succesul fetelor și copiilor cu dizabilități, în cazul în care există în această clasă.

Produse recomandate și criterii de succes la disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială*

<i>Produse recomandate</i>		<i>Criterii de succes</i>
P1	Mini-proiectul în grup (contribuția mea)	<ul style="list-style-type: none"> • Contribui activ la discuțiile de grup. • Accept și îndeplinesc toate sarcinile. • Ajut direct grupul cu idei bune. • Urmăresc respectarea cerințelor și a timpului propus. • Pot să spun clar cu ce am contribuit.
P2	Mini-proiectul în grup (produsul)	<ul style="list-style-type: none"> • Conținutul produsului de grup este potrivit cerințelor. • Produsul de grup arată deosebit, competitiv. • Produsul este clar, ușor de înțeles.
P3	Mini-proiectul în grup (prezentarea produsului)	<ul style="list-style-type: none"> • Respect cerințele de prezentare. • Prezint pe scurt mini-proiectul. • Argumentez clar și pe scurt. • Formulez concluzii. • Utilizez limbajul adecvat/specific economiei și antreprenoriatului. • Prezint clar și convingător.
P4	Pliant, broșură, afiș publicitar	<ul style="list-style-type: none"> • Respect tematica și formatul succint al produsului • Îmbin în pagină ilustrații, grafice, fotografii, text, etc. • Combin armonios elementele design-ului și esteticii produsului (tema, slogan-ul, grafice, fotografii, textul, logo-ul, imagini, forma, culoarea, etc.). • Prezint coerent, clar, argumentativ ideile ce vizează tematica produsului.
P5	Reprezentare grafică (tabel, schemă) a propriilor achiziții	<ul style="list-style-type: none"> • Respect tematica reprezentării grafice. • Delimitez cuvintele-cheie/îmbinări de cuvinte/imagini/simboluri semnificative în reprezentarea grafică. • Exprim clar și coerent relațiile termenilor în reprezentarea grafică (prin săgeți, culori, aranjare în pagină, etc.) • Sunt receptiv/ă la ideile colegilor. • Argumentez calm implicarea personală în elaborarea produsului.
P6	Rebus	<ul style="list-style-type: none"> • Respect tema și condițiile stabilite. • Mă implic (propun idei, formulez întrebări, notez, etc.). • Sunt receptiv/ă la ideile colegilor.

		<ul style="list-style-type: none"> • Argumentez calm implicarea personală în elaborarea produsului.
P7	Proiect personal de grup „Arborele profesiilor”	<ul style="list-style-type: none"> • Identific o profesie solicitată în comunitate. • Corelez interesele și aptitudinile cu profesia respectivă. • Particip la stabilirea design-ului proiectului de grup. • Pun în discuție idei și contribui cu informații relevante la realizarea produsului final. • Mă implic în prezentarea produsului de grup.
P8	Colaborarea în echipă	<ul style="list-style-type: none"> • Mă implic. • Sunt receptiv/ă la ideile colegilor. • Argumentez calm și asertiv propriile idei.
P9	Realizarea unui studiu de caz /Analiza situațiilor descrise	<ul style="list-style-type: none"> • Explic ghidat situația/cazul. • Formulez clar opinia/poziția proprie. • Argumentez opinia formulată din punct de vedere economic.
P10	Realizarea produselor: semn pentru carte/ambalaj	<ul style="list-style-type: none"> • Respect etapele de lucru. • Execut produsul cu acuratețe. • Realizez produsul într-un mod creativ. • Argumentez ce resurse am folosit.
P11	Comunicarea orală/scrisă a informației economice	<ul style="list-style-type: none"> • Expun informația. • Respect succesiunea ideilor. • Utilizez limbajul economic.
P12	Descrierea unor situații/procese economice	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilesc obiectul descrierii. • Respect algoritmul pentru descriere. • Găsesc asemănări și deosebiri. • Expun informația coerent și clar. • Utilizez limbajul economic.
P13	Clasificarea resurselor umane/naturale/de capital/informaționale	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilesc criteriul pentru clasificare. Triez/ordonez/grupez. • Denumesc tipul obținut.
P14	Portofoliu	<ul style="list-style-type: none"> • Respect cerințele unui portofoliu. • Distribu/aranjez materialele conform structurii. • Elaborez materiale de calitate. • Realizez materialele creativ și original.
P15	Arborele genealogic al familiei	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilesc modalități de elaborare a arborelui. • Colectez informații despre membrii familiei. • Reprezint informațiile pentru fiecare membru al familiei. • Asigur un aspect estetic al lucrării. • Prezint produsul.
P16	Simbol al localității/blazon al familiei	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizez elemente semnificative ale localității/familiei. • Abordez creativ simbolurile. • Asigur un aspect estetic al lucrării.
P17	Posterul de grup	<ul style="list-style-type: none"> • Prezența elementelor de conținut economic folosite adecvat. • Contribui la realizarea posterului. • Asigur un aspect estetic al lucrării.

P18	Ghid turistic pentru vizitatori	<ul style="list-style-type: none"> • Schițez/realizez harta traseului. • Indic locurile de vizitat pe traseul stabilit. • Descriu succint locurile de vizitat.
P19	Pliant/Colaj	<ul style="list-style-type: none"> • Selectez informații/materiale conform subiectului propus. • Respect corectitudinea explicațiilor, prezentărilor aduse. • Plasez logic informațiile/materialele în produs. • Asigur un aspect estetic al lucrării.
P20	Târgul produselor școlare (organizare/coordonare)	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilesc scopul târgului economic și activitățile pe care dorim să le organizăm. • Obțin acordul pentru derularea târgului. • Identific spațiul, locul care trebuie amenajat și decorat. • Găsesc persoanele (învățător/învățătoare, director/directoare, părinți, etc.) care pot oferi sprijin și resursele necesare. • Coordonez buna desfășurare a activităților.
P21	Proiect de acțiuni	<ul style="list-style-type: none"> • Identific situația/problemă. • Formulez acțiuni de soluționare a problemei economice. • Argumentez necesitatea realizării acțiunilor. • Realizez acțiunile propuse treptat.

Demersul evaluativ la disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* este orientat către stimularea autorefecției, autocontrolului și autoreglării. În acest context se accentuează diversificarea strategiilor evaluative și alternarea metodelor, tehnicilor și instrumentelor tradiționale de evaluare cu cele moderne: *observarea sistematică a activității și a comportamentului elevului/elevei, portofoliul, proiectul, studiul de caz, autoevaluarea*. Condițiile necesare pentru realizarea eficientă a autoevaluării sunt:

- prezentarea succintă a sarcinii de lucru (produsului) și a criteriilor de succes;
- încurajarea elevilor și elevelor pentru a-și pune întrebări legate de modul de realizare a sarcinii;
- aplicarea controlată a unor grile de autoevaluare;
- încurajarea evaluării în cadrul grupului sau al clasei (evaluare reciprocă);
- completarea unui chestionar la finalizarea sarcinii de lucru.

Cadrele didactice vor informa părinții la începutul anului școlar despre misiunea și obiectivele disciplinei *Educație Economică și Antreprenorială*, strategia de implementare și evaluare.

VIII. AUXILIARE DIDACTICE DE REFERINȚĂ EDUCAȚIEI ECONOMICE ȘI ANTREPRENORIALE

Suportul didactic elaborat de Junior Achievement Moldova pentru programele anuale de *Educație Economică și Antreprenorială* este constituit din Ghidul pentru profesori și consultanți, Caietul elevului/elevei, materiale suplimentare/postere, seturi pentru diverse jocuri cu caracter economic, tabele, filmulețe cu studii de caz, etc.

Ghidul pentru profesori și consultanți conține sugestii de desfășurare a orei, utilizând diverse metode și resurse didactice, oferă un scenariu detaliat al activității didactice, dar lasă loc și pentru creativitatea și flexibilitatea cadrului didactic ce implementează disciplina opțională.

Caietul elevului/elevei reprezintă un veritabil ghid de studiu pentru toți elevii și elevele ce au ales să studieze disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială*. În el pot fi găsite pe lângă exercițiile tradiționale, scheme, studii de caz, texte informative, spațiu pentru grafice, diagrame și alte produse ce urmează a fi elaborate.

Cadrul didactic ce implementează disciplina opțională *Educație Economică și Antreprenorială* are posibilitatea să utilizeze și alte suporturi didactice pe care le identifică și sunt relevante finalităților programelor anuale implementate. Reiterăm că, competențele sensibile la gen sunt competențe specifice și transversale, care intersectează toate sau cele mai multe alte competențe de predare și educație folosite de cadrele didactice. Aceste competențe pot fi dezvoltate prin participarea la cursuri de instruire și alte evenimente de învățare pentru profesori/profesoare. Profesorii pot adopta tipare de auto-învățare pentru creșterea profesională.

IX. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

În limba română:

1. Balcar J., Karásek Zd., Vasilache A. ș. a. Studiu inițial în rândul angajatorilor pentru identificarea celor mai importante competențe ale potențialilor angajați. Asociația Comunelor din România. Brainstorming Consulting România și RPIC-ViP. București, 2011, 100 p.
2. Balica, M. et all, Perspective asupra dimensiunii de gen în educație, București, Editura MarLink, 2004.
http://isj.sv.edu.ro/images/Docs/Discipline/invatamnat_preprimar/2017/biblioteca/Perspective_asupra_dimensiunii_de_gen_in_educatie.pdf.
3. Ciobanu L. Formarea culturii economice elementare la preșcolarii mari. Teza de doctor. Chișinău, 2000, 148p.
4. Ciobanu L. Probleme și perspective în educația economică a copiilor. –Bălți, 2000. 40 p.
5. Ciobanu O. Didactica disciplinelor economice. <http://biblioteca-digitala.ase.ro>.
6. Curriculum național, învățământul primar, Chișinău 2018.
7. Evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasa a II-a, Ghid metodologic (ediția a II-a, actualizată și completată), Chișinău 2017.
8. Evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasa a III-a, Ghid metodologic, Chișinău 2017.
9. Evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasa a IV-a, Ghid metodologic, Chișinău 2018.
10. Georgescu G. Curriculumul de educație economică-o perspectivă comparativă. În: „Școala-moment zero pentru o societate a cunoașterii”. Materialele Simpozionului Național, ediția a III-a. București 2009. <http://education.inflpr.ro>.
11. Georgescu G. Eficiența educației economice. Teza de doctor. București, 2006. <http://www.biblioteca.ase.ro>.
12. Kiyosaki R., T. Sharon L. Copil bogat, copil isteț. Startul financiar în viață. București: Curtea veche, 2002. 310 p.45.
13. Lăcătuș M.L., Lăcătuș G.P. Economie. Manual pentru clasele a X-a și a XI-a. București: Corint, 2018. 152 p.
14. Lupu M. Oportunități ale educației economice. În: Didactica Pro, 2004, Nr. 3, p. 56-60.
15. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori, clasa I Clasa I (ediția a II-a, actualizată și completată), Chișinău 2018.
16. Pop A., Tănase I., Daragiu M. ș.a. Tinerii și incluziunea pe piața muncii. Nevoi, așteptări, soluții, obstacole. Proiectul: Întărirea capacității societății civile de a promova inițiative pentru incluziune socială. Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 –2013. 74 p.
17. Proiectarea lecțiilor de economie, Ghidul profesorului. București: CREE, 2007. 77 p.
18. Sarivan L. Predarea –învățarea interactivă centrată pe elev. București: Educație 2000+, 2009. 94 p.
19. Vlas V. Să educăm gospodari grijulii, Educație, București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1996

În limba engleză:

1. Aflaten. Manual, Social and Financial Education for Youth, Sarphatistraat 7 | PO Box 15991 | 1001 NL Amsterdam, 2010. 305 p.

2. Detailed Work Programme on the follow-up of the objectives of education and training systems in Europe –Council of the European Union, Brussels, 20 February 2002; COM (2001) 501 final. NCEE-Survey of The States Economic and Personal Finance Education in our Nation’s Schools in 2004, A Report card, march 2005. www.ncee.net.
3. Non-Formal Education Manual, A Manual for Facilitators on Child Social & Financial Education, Sarphatistraat 7 | PO Box 15991 |1001 NL Amsterdam, 2010. 154 p.
4. Scauso D. The Child and Youth Finance Movement: Promoting Financial Inclusion for Children and Youth, Cases Studies for a School-based Approach. OECD-BSP Asian Seminar for Financial Education and Financial Inclusion: Addressing the Upcoming Challenges. September 12th, 2012. <http://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/OECD-BSP.pdf>.

În limba rusă:

1. Володина М. Б. Формирование экономических представлений у младших школьников// Молодой ученый, 2014. №6, с.684-685.
2. Коршун А. Г. Актуальность экономического воспитания подростков в условиях современной системы образования.2013.ББК: Ч420.05; УДК: 37.035.3.
3. Любимов Л., Рывкина Р. Концепция структуры, содержания и организации экономического образования в полной средней школе. В: Экономика в школе, 2002, No 3, с. 14–28.
4. Максимова В. Межпредметные связи в учебно-воспитательном процессе современной школы. Москва: Просвещение, 1987. 94 с.74.
5. Попов В. Экономическое воспитание школьников. // Образование.2008.No1,с.84-89.11.с.221-228 .
6. Юсупова С.Г. Теоретические основы экономического воспитания младших школьников во внеурочной деятельности // Фундаментальные исследования. 2014. No 1,с.143-146.